

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE

**FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

BAKALÁRSKA PRÁCA

2008

Andrea Bošková

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

Rektor: prof. Ing. Mikuláš Látečka, PhD.

FAKULTA EURÓPSKYCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Dekan:

Analýza rozvojových faktorov vybraných vidieckych obcí
Bakalárska práca

Katedra regionálneho rozvoja

Vedúci katedry: doc. Ing. Mária Fáziková, CSc.

Vedúci práce: Ing. Viera Papcunová, PhD.

Andrea Bošková

Nitra 2008

ABSTRACT

Andrea BOŠKOVÁ

Analyse of developing factors on chosen rural villages

Bachelor work, FEŠRR SPU in Nitra, 2008

A village is area, which makes surrounding for the life of inhabitant, who have had the permanent adress there. Each village creates different conditions for the life of inhabitants. Population is one of the factor which influence the development of each village. Simply said, the village whitout inhabitants is not a village.

The aim of bachelor work was valuation factors influencing level of development in chosen villages. In this work I valuate these factors:

Natural potention, demography, economic structure, communal budget, communal property, social and technical infrastructure. Objects of analyse were villaages Domaniža and Pružina. We can expect development of villages thanks to these factors. In a good or a bad way. In my bachelor work I describe the development of villages, but also decline which is caused by some chosen factors.

For achieve the objective was needed:

- study and select literary and juridical sources and also obtain priming indications to analitical part.
- Select a territory and analyse developing faktors in each village.

Each factor has had influenced for village in different way. Infrastructure is not develop in each village in the same way also number of inhabitants and wealth of natural resources are not same in each village.

Key words: village Domaniža, village Pružina, developing factors, communal budget, communal property.

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním bakalárskej práce.

Nitra.....

.....

podpis autora BP

POĎAKOVANIE

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pani Ing. Viere Papcunovej PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce. Zároveň sa chcem poďakovať starostom a pracovníkom Obecných úradov v Domaniži a Pružine za poskytnuté materiály a metodickú pomoc.

Nitra.....

.....

OBSAH	
ÚVOD	6
1. PREHĽAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY	7
1.1 Podstata samosprávy	7
1.1.1 Územná samospráva	8
1.1.2 Obec ako reprezentant územnej samosprávy	9
1.2 Definícia vidieka	10
1.3 Rozvojové faktory	12
2. CIEĽ PRÁCE	14
3. METODIKA PRÁCE	14
3.1 Materiál	15
3.2 Metódy práce	15
3.3 Použité matematické vzorce	16
4. VLASTNÁ PRÁCA	17
4.1 Obec Domaniža	17
4.1.1 Všeobecná charakteristika obce	17
4.1.2 Prírodné zdroje	17
4.1.3 Demografický potenciál	19
4.1.4 Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj	24
4.1.5 Vplyv miestnej samosprávy na ekonomický rozvoj obce	28
4.1.6 Sociálna infraštruktúra	36
4.1.7 Technická infraštruktúra	38
4.2 Obec Pružina	40
4.2.1 Všeobecná charakteristika obce	40
4.2.2 Prírodné zdroje	40
4.2.3 Demografický potenciál	42
4.2.4 Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj	46
4.2.5 Vplyv miestnej samosprávy na ekonomický rozvoj obce	50
4.2.6 Sociálna infraštruktúra	56
4.2.7 Technická infraštruktúra	59
5. SWOT ANALÝZA	62
6. ZÁVER	64
7. ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	66
8. PRÍLOHY	70

Úvod

Súčasná sídelná štruktúra ukazuje, že Slovensko je vidieckou krajinou. Podľa Štatistického úradu sa v súčasnosti na Slovensku nachádza 2878 sídel. Na tomto počte sa podieľajú vidiecke sídla 95,8 % t.j. 2756 obcí. Je v nich sústredený značný ekonomický a ľudský potenciál, ktorý nie je v súčasnosti dostatočne využívaný.

Pre slovenský vidiek sú od začiatku 90-tych rokov charakteristické negatívne demografické a ekonomické tendencie, ako napríklad migrácia obyvateľstva z vidieka do miest, v dôsledku rastúcej nezamestnanosti na vidieku, rast počtu obyvateľov v poproduktívnom veku, nižšia miera ekonomickej aktivity a nižšia kvalifikačná úroveň obyvateľstva.

Vidiecky charakter krajiny, s množstvom vzácnych prírodných zdrojov, poskytuje dobrý potenciál pre hospodársky rast vidieka najmä v špecifických odvetviach podnikania, zameraných na cestovný ruch, agroturistiku, poľnohospodárstvo, či lesné hospodárstvo.

V súčasnosti je pre vidiecke obyvateľstvo stále ťažšie zabezpečiť si životnú úroveň porovnateľnú s národným priemerom. početnosť vidieckej populácie klesá, kým priemerný vek rastie.

Pre optimálne a efektívne fungovanie samosprávy a pre životaschopnosť obcí je dôležitá ich veľkosť v zmysle počtu obyvateľov. Schopnosť poskytovať verejné služby samosprávou je určovaná i výškou a skladbou ich rozpočtu. V malých obciach však tvoria takmer polovicu rozpočtu výdavky na správu (na chod obecného úradu, platy starostu, miestnych poslancov), z čoho vyplýva, že tieto obce majú obmedzené kapitálové výdavky, teda nie sú schopné investovať do svojho rozvoja a majú problém financovať ostatné samosprávne funkcie.

V Národnom strategickom pláne rozvoja vidieka SR na roky 2007-2013 vláda SR vymedzuje za globálny cieľ „Multifunkčné poľnohospodárstvo, potravinárstvo, lesníctvo a udržateľný rozvoj vidieka“. Tento plán predpokladá štandardné mechanizmy etatistických zásahov do slobodného trhu najmä prostredníctvom dotácií do vládou preferovaných sektorov.

Slovenský vidiek disponuje dobrými predpokladmi pre svoj budúci hospodársky rast. To, či sa mu podarí svoj potenciál naplniť, závisí však aj od schopnosti vlády ustúpiť z pozícií a činností, ktorými brzdí jeho rozvoj.

1. Prehľad riešenej problematiky doma i v zahraničí

1. 1 Podstata samosprávy

Tvrdoň – Hamalová – Žárska (1995) definujú samosprávu ako určitý systém riešenia verejných záležitostí v krajine. Samospráva je reprezentovaná sústavou orgánov, ktoré garantujú záujmy obyvateľstva a skupín obyvateľstva pričom môže ísť o záujmovú samosprávu, alebo územnú samosprávu, ktorá je súčasťou verejnej správy. Z hľadiska hierarchie sa členia orgány územnej samosprávy na centrálnu – týmto je u nás Národná rada Slovenskej republiky a miestne.

Géciová (2002) vymedzuje samosprávu ako správu vecí verejných najdemokratickejším spôsobom, teda priamo občanmi v rámci samosprávnych celkov, ktorá sa spolu so štátnou správou zúčastňuje na zabezpečovaní celospoločenských záujmov.

Horváthová (2002) definuje samosprávu ako územnú samosprávu, ktorej úlohou je prenášanie kompetencií v rámci určitého územia (regiónu) teda štátu z centrálnej vlády na miestne orgány.

Podľa Teja (2002) samospráva už vo svojej podstate poukazuje na správu vecí vlastným subjektom, keď si občania vlastnými silami realizujú prevažnú časť úloh správy prostredníctvom subjektov verejnej správy, pre ktoré je charakteristické, že nie sú orgánmi štátu, ale neštátnymi právnickými osobami zriadenými zákonne a že ich samosprávne úlohy vymedzuje zákon.

Podľa Belajovej - Balážovej (2004) základnou črtou samosprávy je demokratický výkon moci občanmi. Termín samospráva už vo svojej podstate poukazuje na vlastnú správu vecí verejných uskutočňovaných vo vymedzenom území občanmi, prostredníctvom volených zástupcov. Samosprávu vykonávajú subjekty verejnej správy pre ktoré je charakteristické, že sú orgánmi štátu, ale sú neštátnymi právnickými osobami zriadenými zákonne a kompetencie sú vymedzené zákonom, alebo vznikajú na základe dobrovoľného združovania osôb.

1. 1. 1 Územná samospráva

Podľa Kosorína (1999) je základom územnej samosprávy v SR obecné zriadenie.

Podobne Machajová et al. (2000) považujú za základ územnej samosprávy obce. Tvrdia, že hoci ústava predpokladá aj vyššie úrovne územnej samosprávy, dosiaľ neexistujú, a preto zatiaľ môžeme územnú samosprávu v Slovenskej republike stotožňovať s výkonom samosprávnych funkcií obcí.

Podľa Gabašovej (2002) územná samospráva môže napĺňať svoju podstatu len vtedy, ak disponuje vlastným majetkom, ktorý využíva pre verejné účelky i pre podnikanie a disponuje aj vlastnými finančnými prostriedkami, zostavuje rozpočet, riadi, resp. reguluje všetky činnosti na zverenom území, tieto činnosti predstavujú ekonomické aspekty miestnych samospráv a z hľadiska cieľov a funkcií samosprávnych jednotiek v demokratickom zriadení ich možno považovať za rozhodujúce pre ich existenciu a fungovanie.

Podľa Nižňanského (2001) územná samospráva nie je štátnou správou. Nevykonáva svoju činnosť v mene štátu, ale v mene občana, ktorý trvalo býva na území spravovanom príslušnou samosprávou. V jeho prospech plní úlohy zverené do jej pôsobnosti zákonom, ale aj úlohy, na ktoré sa občania príslušnej samosprávy dohodnú.

Horváthová (2002) definuje samosprávu ako územnú samosprávu, ktorej úlohou je prenášanie kompetencií v rámci určitého územia (regiónu), teda štátu z centrálnej vlády na miestne orgány. Za základ územnej samosprávy považuje obec.

Podľa Belajovej - Balážovej (2004) predstavuje územná samospráva oprávnenie regiónu a obcí samostatne rozhodovať, samoorganizovať a samozodpovedať za zákonom vymedzený okruh záležitostí, ktorú sú priamo späté so záujmami obyvateľstva žijúceho v území. Územná samospráva vykonáva verejnú správu na autonómnom území regiónu alebo obce, ktorá im je daná zákonom.

1. 1. 2 Obec ako reprezentant územnej samosprávy

Zákona č. 369/1990 Zb. O obecnom zriadení v § 1 charakterizuje obec ako samostatný samosprávny územný celok Slovenskej republiky, ktorý združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a vlastnými príjmami.

Obec podľa Machajovej et al. (2000) je samosprávne združenie (korporácia), ktoré má územný základ a zároveň osobný základ. Je teda združením aj osôb (obyvateľov obce), aj vecí (územia a obecného majetku). Z toho vyplýva, že nemôže byť obec, ktorá nemá územný základ, t. j. bez územia obce, alebo nemá osobný základ (bez obyvateľov obce). Preto aj vznik aj zánik obce je vždy spojený s vymedzením územia a obyvateľov trvalo na ňom žijúcich.

Hrabalová (2004) uvádza, že obec v Českej republike je najnižšia územná správna jednotka, v ktorej sa združujú jednotliví obyvatelia a ich cieľom je starať sa o rozvoj svojho územia a uspokojovať potreby a záujmy obyvateľov. Obec má obligatórne kompetencie, čo znamená, že sama rozhoduje a vykonáva svoje rozhodnutia s ohľadom na charakter a špecifiká svojho územia a prenesené kompetencie, v rámci ktorých vykonáva štátnu správu, čo znamená, že štát na obce delegoval časť svojich výkonných kompetencií, ale rozhodovacie kompetencie zostávajú na úrovni štátu.

Podľa Marišovej – Ilkovej - Belicovej (2002) základom územnej samosprávy je obec, ktorá tvorí samostatný právny celok Slovenskej Republiky.

Presun nových kompetencií podľa Hamalovej - Žárskej (2002) naráža na bariéru rozdrobenosti sídelnej štruktúry, pretože z celkového počtu 2879 obcí tvoria 2/3 obce s počtom do 1000 obyvateľov. Podľa nich by nebolo účelné na tieto obce presúvať kompetencie, ktoré možno racionálne zabezpečiť len pre väčší počet obyvateľov (stredné školy, nemocnice, niektoré sociálne zariadenia a pod.). Je preto nevyhnutné aby novú agendu zabezpečovali obce prostredníctvom spoločných obecných úradovní.

Podľa Skybu (2004) sú samosprávy obecné i regionálne nútené sa vysporiadať predovšetkým finančne i personálne s množstvom kompetencií, ktoré na nich prešli.

Podľa Marišovej (2005) presun niektorých kompetencií štátnej správy na samosprávu je výsledkom prebiehajúceho procesu decentralizácie. Cieľom tohto

procesu je oslabenie centralizovaného spravovania vecí verejných a posilnenie právomocí na miestnej

(obec) a regionálnej úrovni (VÚC), čím sa dokáže lepšie mobilizovať a využiť ľudský, výrobný a prírodný potenciál v rámci jednotlivých regiónoch Slovenska.

Balážová - Papcunová (2006) uvádzajú, že obec spravuje svoje vnútorné veci vo vlastnom okruhu pôsobnosti, ktoré možno deliť na povinné – definované ústavou a zákonmi a dobrovoľné úlohy a v prenesenom okruhu pôsobnosti zo štátnej správy. Štruktúru kompetencií definovanú zákonom dopĺňajú špecifické vládne programy (rozvojové – podpora bytovej výstavby, podpora regionálneho rozvoja, sociálne a pod.).

Podľa Repkovej – Malárika (2006) obec aj kraj vykonávajú na svojom území samosprávu a súčasne vykonávajú prenesenú pôsobnosť štátnej správy. V tejto podobe sa tento model uplatňuje od roku 2003, dovtedy boli výkonom štátnej správy poverené správne obvody okresov, ktoré z hľadiska územného členenia zostali zachované.

1. 2 Definícia vidieka

Hrubý (1998) uvádza, že definíciou vidieka sa zaoberá viacero vedných disciplín i medzinárodných organizácií. Podľa autora je vidiecky región, v ktorom žije viac ako 50% obyvateľstva na vidieku.

Podľa Fázikovej - Stehlíkovej - Lacinu (1999) je vidiecka krajina charakterizovaná ako riedko osídlené územie, ktoré na základe historického vývoja využíva vo svojich ekonomických aktivitách primárne surovinové zdroje (poľnohospodárska pôda, drevo, nerastné suroviny – minerály, uhlie, ropa, atraktívne krajinné prostredie, atď.)

Podľa Spišiaka (2000) sa za vidiecky región považuje homogénne územie s nižšou hustotou obyvateľstva, s vysokou viazanosťou obyvateľstva na poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, s vysokou migráciou za prácou. Prahové hodnoty pre vidiecke regióny používané v minulosti vola hustota obyvateľstva cca 70 obyvateľov na 1 km², viac ako 15% ekonomicky aktívneho obyvateľstva zamestnaného v poľnohospodárstve a viac ako 21% ekonomicky aktívneho obyvateľstva odchádzajúceho za prácou.

Podľa Bašovej (2001) je spôsob života na vidieku vyjadrený nielen v každodennom rytme práce, nielen v slávnostiach a spoločensko-kultúrnych prejavoch,

ale aj v hmotnej kultúre ľudových krojov, v stvárnení interiéru príbytkov a v architektonických podobách domov a ich urbánnych zoskupení.

Vidiecke sídlo je miesto v krajine, ktoré si vybrali predošlé generácie pre jeho konkrétne danosti, pre jeho špecifiká, pre jeho výhodnú lokalizáciu, potencionálne zdroje obživy a tiež pre jeho malebnosť, osadenia do krajiny a pre aplikáciu osobitej urbánnej štruktúry, ktorá je blízka ich mentalite, blízka danému regiónu i krajine (Kršáková, 2001).

Fáziková (1996) uvádza, že vo vidieckych regiónoch žije na Slovensku 43% obyvateľstva a to na cca 85% územia. Ďalších 45% obyvateľstva žije na územiach majúcich výrazne vidiecky charakter. Vidiecky charakter je dôsledkom historického a socio - ekonomického rozvoja.

Vidiecky priestor (vidiek) má podľa Belajovej (1999) rozdielne faktory pre rozvoj než urbanizovaný priestor. Je to však multifunkčný priestor, ktorého význam vyplýva z funkcie, ktorú v spoločenskom systéme krajiny plní. Okrem hospodárskej, sídelnej, environmentálnej a rekreačnej funkcie plní nezameniteľné funkcie: funkciu vyživovaciú, racionálneho využívania prírodných zdrojov a zachovania kultúrneho dedičstva a tradícií národa.

Súčasný chápanie vidieka v politike Európskej únie sa zakladá na zdôrazňovaní funkcií poľnohospodárstva v tomto priestore, avšak v širších priestorových vzťahoch. Zdôrazňuje sa najmä nenahraditeľná funkcia poľnohospodárstva pri zabezpečovaní ekologickej rovnováhy v krajine, na udržaní kultúrnych a estetických hodnôt krajiny (Fáziková, 1999).

Podľa Slezáčka (2000) je vidiek oproti mestu prirodzene hendikepovaný hlavne po ekonomickej stránke. Vidiek má omnoho horšie trhové podmienky nielen pre malé a stredné podnikanie, ale tiež pre oblasti kultúrneho života. Čo však môže svojim obyvateľom pri spoljkovej kultúrnej činnosti ponúknuť je jeho ľahká a široká prístupnosť k veciam verejného záujmu.

Podľa Supuku (2000) vidiecke sídlo tvorí prímestské obce, dediny, ktoré sú prvotnými urbanistickými útvarmi na svete vôbec, s prioritnou funkciou rozvíjania poľnohospodárskej malovýroby a veľkovýroby vo svojom zázemí, podhorské osady a horské osídlenie a historické sídla baníkov, hutníkov, drevárov, uhliarov, panských poľovníkov a pod.

Medzi hlavné problémy vidieckych oblastí podľa Roháčikovej - Kusého (2005)

patri najmä reštrukturalizácia poľnohospodárstva, odľahlosť, slabá vybavenosť službami, odchod obyvateľov z vidieka, ale aj prílev populácie a s tým súvisiaci tlak na prírodu, a to najmä vo vidieckych oblastiach v blízkosti miest. Vo väčšine vidieckych oblastí klesol význam poľnohospodárskej prvovýroby z hľadiska ekonomického i z hľadiska podielu na zamestnanosti.

1.3 Rozvojové faktory

Podľa Papcunovej - Gecíkovej (2007) sa v teórii najčastejšie stretávame s nasledovnými skupinami rozvojových faktorov: prírodný potenciál, obyvateľstvo, ekonomické činnosti a infraštruktúra.

Prírodno – geografické podmienky majú v rozvoji regiónov zvláštny význam. Ovplyvňujú ekonomický rozvoj v regióne tým, že vytvárajú podmienky pre lokalizáciu ekonomických činností, vplývajú na formovanie sídelnej štruktúry v regióne a ovplyvňujú spôsob života obyvateľov v regióne (Tvrdon – Hamalová – Žárska - 1995).

Podľa Belajovej - Fázikovej (2002) na rozvoj regiónu najvýraznejšie vplývajú nasledujúce prírodno – geografické danosti: rozloha územia, orografické pomery, vodohospodárske pomery a stav zložiek životného prostredia.

Podľa Fázikovej (2003) je migrácia obyvateľstva závažným ekonomickým a sociálnym fenoménom schopným negatívne, resp. pozitívne ovplyvniť ekonomický a sociálny vývoj v území. Kladné migračné prírastky sú väčšinou spájané s pozitívnym ekonomickým rozvojom v danom území a zhoršujú vyhliadky územia pokiaľ ide o zlepšenie parametrov ekonomického a sociálneho rozvoja.

Môžu to potvrdiť aj Belajová - Gabašová (2003) ktoré uvádzajú, že napriek tomu, že vo vidieckych sídlach žije najviac obyvateľstva v prepočte na rozlohu územia, je ich hustota najmenšia, čo má priamy vplyv na ponuku a dopyt po tovaroch, službách a práci. Prírastky obyvateľstva vo vidieckych regiónoch naznačujú síce pomalý, ale pozitívny trend v náraste celkového počtu obyvateľov do vidieckych regiónov. Prírastky obyvateľstva sú viac podmienené migračným prírastkom ako prirodzenou reprodukciou obyvateľstva.

Lacina (2000) tvrdí, že na migráciu obyvateľstva vplýva poloha obce. Kým v nížinných obciach prevláda stagnácia, najväčší migračný úbytok je podľa autora

v pahorkatinových obciach. Naopak najväčšie prírastky z migrácie zaznamenávajú horské obce.

Fáziková – Novotný - Lacina (2000) uvádzajú, že infraštruktúra pôsobí na územný rozvoj stimulačne aj destimulačne. Dostatočne vybudovaná infraštruktúra môže stimulovať rozvoj nových výrobných a služebných a naopak jej nedostatok je obmedzujúcim rozvojovým faktorom.

Stehlíková – Sojková (2004) uvádza, že komunikačné siete sú základnými faktormi, ktoré podmieňujú rozloženie ekonomických a sociálnych aktivít a následne aj obyvateľstva, to nielen počtu, ale aj jeho štruktúry a demografického správania sa.

Podľa Žárskej (2006) mnohé obce majú nedostatočne vybudovanú technickú vybavenosť – nedostatočná kapacita a rozmiestnenie vodových sietí, neexistujúca kanalizácia a ČOV, nepokrytie územia energetickými sieťami a plynofikáciou, to všetko limituje rozvoj obce a znižuje jej atraktivitu pre podnikateľov ako aj potencionálnych nových obyvateľov.

Infraštruktúra je celistvá zložka priestorovej štruktúry regiónu, ktorá v určitých bodoch určuje správne fungovanie ekonomiky regiónu. S pôsobnosťou na vidiecku oblasť, infraštruktúra znamená celkový počet predmetov a prostriedkov umiestnených v týchto oblastiach, vrátane zložiek technickej infraštruktúry, ekonomickej infraštruktúry a sociálnej infraštruktúry. (Wozniak - Góra, 2000)

2. Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce bola analýza faktorov ovplyvňujúcich rozvojovú úroveň vo vybraných obciach. Z hlavného cieľa vyplynuli nasledovné parciálne ciele:

- Analýza jednotlivých rozvojových faktorov (prírodné zdroje, ekonomický potenciál, ekonomickú štruktúru, rozpočte obce, majetok obce, sociálna infraštruktúra a technická infraštruktúra)
- SWOT analýza
- Predmetom analýzy boli obce Domaniža a Pružina.

3. Metodika práce

Pre splnenie uvedených cieľov bolo potrebné:

- Preštudovanie a výber literárnych a právnych zdrojov a taktiež získanie konkrétnych podkladových údajov k analytickej časti práce
- Výber územia

Objektom práce bol Považskobystrický okres, v ktorom boli na základe typológie podľa Fázikovej (1999), ktorá rozdeľuje vidiecke sídla podľa počtu obyvateľov na 3 veľkostné skupiny:

- malé obce do 500 obyvateľov,
- stredné obce od 500 do 1999 obyvateľov,
- veľké obce nad 2000 obyvateľov,

Zvolené obce Domaniža s počtom obyvateľov 1 473 a obec Pružina s počtom obyvateľov 1 913. Podľa uvedenej typológie obe obce patria do skupiny stredných obcí.

- Analýza rozvojových faktorov v jednotlivých obciach za obdobie rokov 2003 až 2007:
 - o prírodné zdroje
 - o demografický potenciál (veková štruktúra, vzdelanostná štruktúra, národná a konfesijná štruktúra obyvateľstva, kultúrno – spoločenské a športové aktivity obyvateľov v obce),
 - o ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj (ekonomická aktivita obyvateľov a miera nezamestnanosti, ekonomika miestnej samosprávy),

- rozpočet obce (príjmy, výdavky),
- majetok obce a hospodárenie s majetkom
- sociálna infraštruktúra (občianska a bytová vybavenosť, školstvo, sociálna a zdravotná starostlivosť o občanov),
- technická infraštruktúra (cestná sieť a dopravné systémy, vodné hospodárstvo, energetické hospodárstvo, telekomunikácie, odpadové hospodárstvo),
- vyhodnotenie získaných informácií,
- SWOT analýza

3. 1 Materiál

K spracovaniu bakalárskej práce sme získali informácie z nasledovných zdrojov:

- pre analýzu obyvateľstva boli použité údaje z matričných úradov v Domaniži a Pružine,
- informácie o nezamestnanosti poskytol Úrad práce, a sociálnych vecí a rodiny v Považskej Bystrici,
- pre analýzu rozpočtov boli použité rozpočty jednotlivých obcí poskytnuté obecnými úradmi týchto obcí,
- pre analýzu technickej a sociálnej infraštruktúry, prírodných zdrojov a ekonomickej štruktúry boli použité údaje zo SODB 2001,
- pre analýzu majetku boli použité súvahy,
- obecné kroniky v Domaniži a Pružine.

3. 2 Metódy práce

Za účelom dosiahnutia vytýčeného cieľa boli v práci použité predovšetkým :

- metódy skúmania
 - zohľadňujúce možnosti, ktoré sú dané dostupnou vedeckou a odbornou literatúrou prezentujúcou teoretické poznatky a údajovou základňou z oblasti jednotlivých rozvojových faktorov obcí,
- metóda vedeckej abstrakcie
 - ktorej podstatou je abstrahovanie menej dôležitých, resp. nepodstatných informácií od množstva informácií, ktoré majú priamy alebo nepriamy vzťah

k riešenému problému,

- analyticko – syntetická metóda
 - bola použitá pri analýze jednotlivých faktorov rozvoja v obciach a pri SWOT analýze,
- na výpočet medziročných percentuálnych zmien bola použitá metóda výpočtu prostredníctvom reťazových indexov.

3. 3 Použité matematické vzorce:

prirodzený prírastok = počet narodených obyvateľov v danom roku – počet zomretých obyvateľov v danom roku

migračné saldo = počet prisťahovaných obyvateľov – počet vystťahovaných obyvateľov

celkový prírastok = prirodzený prírastok + migračné saldo

index starnutia = (poproduktívne obyvateľstvo / predproduktívne obyvateľstvo)*100

miera nezamestnanosti = (celkový počet nezamestnaných / počet ekonomicky aktívnych)*100

finančná sila = celkové príjmy/počet obyvateľov

daňová sila = daňové príjmy/počet obyvateľov

majetková sila = majetok obce spolu/počet obyvateľov

4. Vlastná práca

4.1 Obec Domaniža

4.1.1 Všeobecná charakteristika obce

Obec Domaniža sa nachádza na severozápadnom Slovensku v kotline elipsovitého tvaru na styku Strážovských a Súľovských vrchov uprostred Domanižskej kotliny. Nadmorská výška v strede obce je 390 m n. m. Obec sa nachádza približne 11 km od okresného mesta Považská Bystrica.

Počiatky obce siahajú do mladšej doby bronzovej. Dokazujú to stopy osídlenia v tunajšej lokalite. História obce, ktorá je známa najmä od stredoveku je úzko spätá s postavením hradu na skalke a postavením kostola. Presné začiatky osídľovania je možné určiť od 11. – 12. storočia, kedy tu už bolo slovanské sídlo, ktoré sa v prvej písomnej zmienke z roku 1268 nazýva Domanysa. Najstaršou pôvodnou listinou zaoberajúcou sa obcou Domaniža je darovacia listina. Domanižu ako súčasť majetku Bystrického hradu daroval Ferdinand I. (1526 – 1564) Jurajovi Dražkovičovi, biskupovi v Pätikostolí v Maďarsku. Je z 2. novembra 1559, podpísaná Mikulášom Oláhom, arcibiskupom Ostrihomským.

Medzi kultúrne – historické pamiatky v obci patrí Kostol sv. Mikuláša, pôvodne gotický, zo 14. storočia, Mariánsky stĺp rokokový z polovice 18. storočia a Pamätný dom SNP, pamätná tabuľa z roku 1953.

4.1.2 Prírodné zdroje

Kataster obce sa rozprestiera na ploche 2 273 ha, pôda je prevažne piesočnato - hlinitá až hlinitá. Z pôdných typov sa tu vyskytujú najmä hnedozeme, rendziny a fluvizeme. Náchylnosť pôdy k vodnej erózii je slabá. Ohrozené sú najmä orné pôdy na svahoch. Veterná erózia sa v obci nevyskytuje.

Z klimaticko – geografického hľadiska patrí obec do mierne teplej klimatickej oblasti s priemerným počtom letných dní > 50 , s denným maximom teploty vzduchu $\geq 25^{\circ}\text{C}$, júlovým priemerom teploty vzduchu $\geq 16^{\circ}\text{C}$ a s januárovým priemerom teploty vzduchu $\leq -3^{\circ}\text{C}$. Priemerná ročná teplota je $8,4^{\circ}\text{C}$ a priemerný úhrn vodných zrážok je

700 - 950 mm. Zrážky sa vyskytujú v priebehu celého roka, najintenzívnejšie v mesiaci jún a júl.

Územie obce patrí do povodia rieky Váh. Plocha povodia je 101 km² a celá lokalita obce je veľmi bohatá na pitnú vodu, preto sa zaraďuje medzi dôležité chránené vodohospodárske oblasti Slovenska. Vodné zdroje zásobujú pitnou vodou celú domanižskú dolinu a veľké sídliská okresného mesta. Cez obec tečie rieka Domanižanka, ktorá pramení v severných častiach Strážovských vrchov vo výške 490 m n.m. Celý tok je dlhý 20 km a vlieva sa do Váhu v Považskej Bystrici vo výške 280 m n.m.

V povodí Domanižanky sa zachytávajú tieto zdroje pitnej vody:

- Sádočné Sádočné jazero
- Domanižská Lehota 6 vodných zdrojov
- Domaniža – Hodoň 3 vodné zdroje
- Domaniža – Blatnica 5 vodných zdrojov
- Domaniža – Čertova skala 1 vodný zdroj

Výdatnosť všetkých zachytených zdrojov je 280 litrov za sekundu. Kvalita vodných zdrojov vyhovuje STN a je na úrovni najkvalitnejších vôd v SR. Obsahuje 98 prvkov a má nízky obsah dusičnanov.

Štruktúra pôdneho fondu katastrálneho územia Domaniža

Tabuľka č.1

Štruktúra pôdneho fondu	Výmera v ha	Podiel v %
Celková výmera katastra	2 273	100
Z toho:		
orná pôda	264	11,5
Záhrady	9	0,4
Ovocné sady	2	0,1
Trvalé trávne porasty	214	9,4
Lesy	1633	72,0
Vodné plochy	32	1,4
Zastavané plochy	73	3,2
Ostatné plochy	46	2,0

Zdroj: Obecný úrad Domaniža, vlastné spracovanie

Kataster obce sa rozprestiera na 2 273 ha.

Z tabuľky 1 vyplýva, že veľká časť pôdneho fondu je prevažne pokrytá lesmi, čo v percentuálnom zastúpení predstavuje viac ako 70 %. Prevažujúci je porast bukových, smrekových a borovicových lesov. Lesy v území sú využívané najmä na ťažbu dreva.

Orná pôda zaberá 11,5 %. Hlavnými pestovanými plodinami sú husosiate obilniny (jačmeň jarný, pšenica ozimná), okrem toho sa pestujú najmä konzumné zemiaky, kukurica na siláž, jednoročné a viacročné krmoviny.

Zastúpenie trvalých trávnych porastov je 9,4 %. Slúžia na poskytovanie krmu pre výživu zvierat a to kosením a pasením.

Zastavané plochy tvoria 3,2 % z celkovej výmery pôdneho fondu, ostatné plochy 2 %, vodné plochy 1,4 %. Podiel záhrad a ovocných sádov je nízky, nachádzajú sa prevažne pri rodinných domoch v súkromnom vlastníctve.

4.1.3 Demografický potenciál

Podľa počtu obyvateľov patrí Domaníža medzi stredne veľké obce SR.

K 31.12. 2007 žilo v obci 1 473 obyvateľov, z toho 746 mužov a 727 žien.

Vývoj počtu obyvateľov v obci Domaníža za roky 2003-2007.

Tabuľka č. 2

Ukazovateľ	Roky				
	2003	2004	2005	2006	2007
Počet obyvateľov	1492	1484	1485	1490	1473
Z toho: muži	745	749	738	747	746
ženy	747	735	747	743	727
Narodení	14	10	13	11	10
zomretí	18	15	17	8	16
Prirodzený prírastok (- úbytok)	- 4	- 5	- 4	3	- 6
Migračné saldo	2	-9	6	2	-11

Zdroj: Obecný úrad Domaníža, vlastné spracovanie.

Za sledované obdobie rokov 2003 až 2007 počet obyvateľov v obci vykazoval kolísavú tendenciu. Kým v roku 2004 poklesol počet obyvateľov v obci v porovnaní s rokom 2003, v roku 2005 a 2006 počet obyvateľov v obci zrástol. No už v roku 2007 sa opäť znížil o 17 obyvateľov.

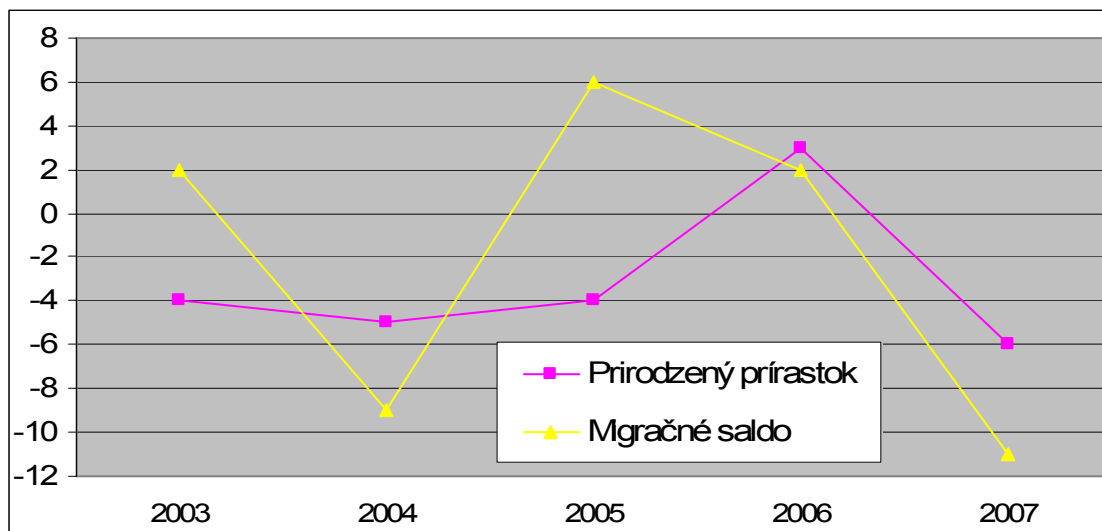
Pohlavná štruktúra obyvateľstva v obci je vyrovnaná, veľmi malú prevahu majú muži, ktorí tvoria 50,1 % , ženy majú podiel 49,9 %.

Situácia vo vývoji počtu obyvateľov je ovplyvňovaná prirodzeným prírastkom

a migráciou obyvateľstva. Vývoj oboch ukazovateľov za posledných 5 rokov nie je stabilizovaný. Prirodzený prírastok má klesajúcu tendenciu, výnimkou je rok 2006 kedy mal prirodzený prírastok kladnú hodnotu 3. V tomto roku sa narodilo 11 detí a zomrelo 8 obyvateľov obce. V ostatných rokoch zomrelo viac občanov ako sa narodilo.

V roku 2003 dosiahlo migračné saldo hodnotu 2, čo znamená, že do obce sa viac ľudí prisťahovalo ako odsťahovalo. Zhoršenie nastalo v roku 2004, kedy sa z obce viac ľudí vystťahovalo ako prisťahovalo. Dôvodom je hlavne odchod ľudí do zahraničia a iných regiónov Slovenska kvôli lepším zárobkovým možnostiam. V rokoch 2005 a 2006 sa situácia zlepšila a migračné saldo dosahovalo kladné hodnoty. V roku 2005 to bolo 6 a v roku 2006 malo hodnotu 2. V roku 2007 opäť kleslo až na hodnotu -11. Migračné saldo je v sledovanom období veľmi nestabilné. Zo spomínaných päť rokov dvakrát dosiahol zápornú hodnotu a trikrát kladnú hodnotu.

Graf 1: Vývoj základných demografických ukazovateľov v rokoch 2003 až 2007

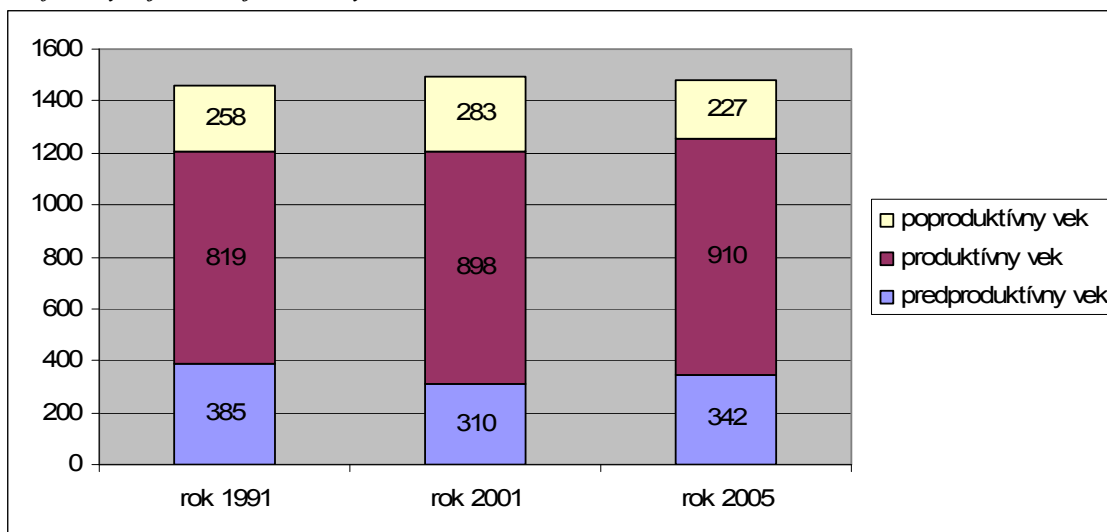

Zdroj: vlastné spracovanie

Veková štruktúra obyvateľstva

Veková štruktúra obyvateľstva predstavuje rozdelenie obyvateľov obce podľa ich príslušnosti do jednotlivých vekových skupín podľa ich pohlavia.

Graf 2: Vývoj vekovej štruktúry v rokoch 1991 - 2005

Zdroj: vlastné spracovanie

Vo vývoji vekovej štruktúry za obdobie rokov 1991 až 2005 vidíme nárast podielu produktívnej zložky obyvateľstva z hodnoty 819 na hodnotu 910. Tento fakt spôsobuje pokles podielu predproduktívnej zložky a poproduktívnej zložky obyvateľstva.

Hodnota indexu starnutia je celkom priaznivá. V roku 2001 dosiahol hodnotu 91,3, je pod úrovňou 100 a môžeme hovoriť o progresívnom zložení obyvateľstva, čo znamená, že v obci je dosť predproduktívneho obyvateľstva.

Priemerný vek obyvateľov obce v roku 2001 bol 35,3 rokov, pričom u mužov dosahoval hodnotu 33,9, u žien je to o necelé tri roky viac 36,8 rokov.

Dlhodobý trend postupného zhoršovania vekovej štruktúry obyvateľstva obce je negatívny. Je to najmä v dôsledku poklesu prirodzeného prírastku obyvateľstva.

Vzdelanostná štruktúra

Je dôležitou charakteristikou z hľadiska rozvoja trhu práce a ekonomickej štruktúry obce.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva podľa SODB 2001

Tabuľka č.5

Stupeň vzdelania	počet	v %
Základné	260	19
Učňovské (bez maturity)	413	29
Stredné odborné (bez maturity)	7	0,60
Úplné stredné s maturitou	398	28
Vyššie odborné	3	0,20
Vysokoškolské	69	5
Bez udania vzdelania	10	1
bez školského vzdelania	3	0,20
deti do 16 rokov	329	17
Úhrn	1492	100

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Najpočetnejšiu skupinu obyvateľov obce z hľadiska dosiahnutého stupňa vzdelania na základe tabuľky č. 5 predstavovali občania s učňovským vzdelaním bez maturity (29 %), z toho bolo 269 mužov a 144 žien. Porovnateľnú skupinu tvorili občania s úplným stredným vzdelaním s maturitou (28 %), z toho bolo 166 mužov a 232 žien. Základné vzdelanie malo 19 % obyvateľstva, z toho bolo 96 mužov a 164 žien. Iba 5 % obyvateľov dosiahlo vysokoškolské vzdelanie. Ide najmä o vysoké školy s technickým a ekonomickým zameraním.

Z uvedeného vyplýva, že takmer polovica obyvateľov má kvalifikačné predpoklady na nižšej úrovni, čo dáva predpoklad k potrebe rozvoja ľudských zdrojov v obci hlavne za účelom rozšírenia odborností, vedomostí a zručností napríklad rekvalifikačnými kurzami. Taktiež je z hľadiska ďalšieho vývoja v obci potrebné zvyšovať počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním.

Národnostná štruktúra a konfesijná štruktúra obyvateľstva

Podľa údajov SODB 2001 bolo 99 % obyvateľov obce slovenskej národnosti, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 1 481 obyvateľov. Okrem toho v obci žilo 9 obyvateľov českej národnosti (0,60 %) a 2 obyvatelia ukrajinskej národnosti (0,13 %).

Z hľadiska príslušnosti ku konfesiám v obci prevláda rímskokatolícka cirkev, ku ktorej sa hlási 1 431 obyvateľov (96 %), bez vyznania je 31 obyvateľov (2,1 %),

nezistených je 16 obyvateľov (1,1 %), 2 obyvatelia sa hlásia ku gréckokatolíckej cirkvi (0,13 %), 10 obyvateľov ku evanjelickej cirkvi (0,67 %) a 1 obyvateľ sa hlási k pravoslávnej cirkvi (0,07 %).

Kultúrne – spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce

Kultúrny a spoločenský život obyvateľov sa sústreďuje najmä do kultúrneho domu v obci kde sa usporadúvajú podujatia ako Deň matiek, fašiangový sprievod, posedenia občanov, plesy miestnych spolkov a združení, diskotéky, zábavy, svadby, životné jubileá občanov. Tiež sa tu každoročne koná výstava Veľkonočná Domaniža, ktorú organizuje obecný úrad v spolupráci so ZŠ a MŠ, kde sú vystavené práce žiakov škôl a ľudových majstrov. Obec je známa najmä písaním kraslíc, tiež košíkárstvom, perníkárstvom, tkaním plátna kobercov a prestierania a rezbárstvom. Taktiež v obci ožila tradícia jarmokov. V októbri 2007 sa konal po 90 - tich rokoch prvý jarmok, ktorý pripravil Obecný úrad v spolupráci s Považským osvetovým strediskom. V obci pri kostole ľudoví majstri predviedli ukážky a zároveň aj ponúkli na predaj vlastné remeselnícke výrobky, podávali sa tradičné domanižské jedlá a varil sa poľovnícky guláš. V tejto staronovej tradícii plánuje obec pokračovať aj v budúcnosti.

V obci funguje aj divadelný krúžok, ktorý bol založený už v roku 1919. Obyvateľom obce je k dispozícii aj obecná knižnica, ktorá je umiestnená na námestí v budove zdravotného strediska.

V obci fungujú nasledovné záujmové združenia:

- Slovenský zväz zdravotne postihnutých v Domaniži
- Slovenský zväz žien,
- Miestny spolok SČK v Domaniži
- Poľovnícke združenie Domaniža
- TJ Partizán Domaniža
- Enduro Club Domaniža – v klube je 32 členov z Domaniže, ktorí tvoria 7 - členný súťažný kolektív a ostatní členovia sú organizátormi akcií.
- Dobrovoľný požiarny zbor.

Prevažná časť miestnych organizácií spolupracuje s ďalšími miestnymi organizáciami, napríklad formou organizácie kultúrno - spoločenských podujatí. Pre propagáciu svojej činnosti jednotlivé organizácie najčastejšie využívajú obecný

rozhlas, verejné nástenky a obecné a regionálne noviny. Podobne ako aj inde na Slovensku tieto organizácie stretávajú s nezaujmom najmä u mladých ľudí a s nedostatkom finančných prostriedkov na svoju činnosť.

Na športovú aktivitu obyvateľov obce sa využíva futbalové ihrisko s krytou tribúnou a šatňami, strelecký areál Domaniža, ktorý patrí medzi najväčšie na Slovensku a konajú sa tu i Majstrovstvá Slovenska v streleckých disciplínach. V letných mesiacoch obyvatelia využívajú tenisové kurty a v zimných mesiacoch lyžiarsky vlek, ktorý patrí združeniu TJ Partizán Domaniža. V súčasnosti prebieha dostavba telocvične v areáli základnej školy, ktorá má v budúcnosti slúžiť občanom aj žiakom základnej školy.

Zo športových klubov v obci aktívne pôsobí futbalový klub TJ Partizán Domaniža s 3 oddielmi – dorastenci, žiaci a A – muži. Mimo sezóny sa na futbalovom ihrisku usporadúvajú priateľské futbalové zápasy. V obci aktívne pôsobí aj klub stolného tenisu a Enduro klub, ktorý každoročne usporadúva preteky v country - crosse.

4.1.4. Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj

Podnikateľská aktivita v obci je na úrovni primeranej tomuto typu obcí. Podľa SODB 2001 zo 694 aktívnych obyvateľov v obci vykonávalo podnikateľskú činnosť 78 podnikateľov.

Ekonomická orientácia podnikateľských subjektov podnikajúcich v katastrálnom území obce je pomerne široká, orientuje sa najmä na remeselnú výrobu, služby osobného charakteru, obchodnú a pohostinskú činnosť, lesné hospodárstvo a poľnohospodárstvo.

Medzi podnikateľské subjekty, ktoré významnou mierou ovplyvňujú ekonomický a sociálny rozvoj obce patria:

- **Súkromne hospodáriaca roľníčka Janka Balušiková**, ktorá v katastri obci obhospodaruje približne 600 ha ornej pôdy. Zameriava sa na pestovanie obilnín a krmovín. Tiež sa zaoberá chovom ošípaných, hovädzieho dobytká a v malom množstve chovom oviec. V súčasnosti zamestnáva 16 obyvateľov z obce a jej okolia.
- **Elektria, s.r.o.**, ktorej hlavným predmetom činnosti je výroba garnížových týč,

násad do metiel, záhradného náradia (hrable, motyčky, lopaty, rýle), drevených týč rôznych dĺžok pre nábytkárske spracovanie, predaj kompletných garníž a sušenie reziva. Firma zamestnáva 20 pracovníkov, z toho 13 je obyvateľov obce. Svoju produkciu realizuje prevažne v rámci zahraničnej spolupráce, najmä v Českej republike.

- **Stylex Slovakia s.r.o.**, ktorá pôsobí v oblasti piliarskej a stolárskej výroby. Zaoberá sa hlavne výrobou rámkov na obrazy. Obchodné vzťahy má vyvinuté v rámci okresu, mimo okresu, ale svoje výrobky vyváža aj do zahraničia. Prevažne do Českej republiky. V tejto firme našlo zamestnanie 10 obyvateľov obce.
- Firma **VVED**, ktorá je najväčším zamestnávateľom v obci. Zaoberá sa službami, predajom a servisom v oblasti strojárskoho priemyslu. Firma zastupuje významných výrobcov ako SAUER DANFOS , CUMMINS, JIHOSTROJ VELEŠÍN, DRESSTA, FARID, CHARVÁT, NOVOTNÝ , CTS Okřínek a DIECI. Je dodávateľom výrobkov a služieb pre rozhodujúce spoločnosti v oblasti stavebníctva, poľnohospodárstva a hutnej výroby. Svoje obchodné vzťahy má rozvinuté v rámci okresu, mimo okresu a tiež spolupracuje so zahraničím. Najmä nemecky hovoriace krajiny a Česká republika.
- Firma **SADKAR**, ktorá pôsobí v oblasti nákladnej kamiónovej dopravy zamestnáva 12 zamestnancov a spolupracuje s firmou Kofola, a.s, tiež má vytvorené väzby aj so zahraničím. V tejto oblasti pôsobí aj firma FIRON, ktorá má 9 zamestnancov.
- **Domaniža STAV s.r.o.**, ktorej predmetom činnosti sú zemné a výkopové práce, uskutočňovanie stavieb a ich zmien, vývoz komunálneho odpadu a čistenie kanalizácií a vnútroštátna nákladná cestná doprava. Tento podnik zamestnáva 16 zamestnancov z obce.
- **Základná škola** v obci je tiež významným ekonomickým subjektom, zamestnáva 31 pracovníkov a **materská škola** 10 pracovníkov.

Okrem uvedených firiem sa v obci nachádza množstvo podnikateľov – živnostníkov, ktorí majú menej ako 5 zamestnancov, prípadne nemajú žiadnych zamestnancov a pracujú sami.

Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa SODB 2001

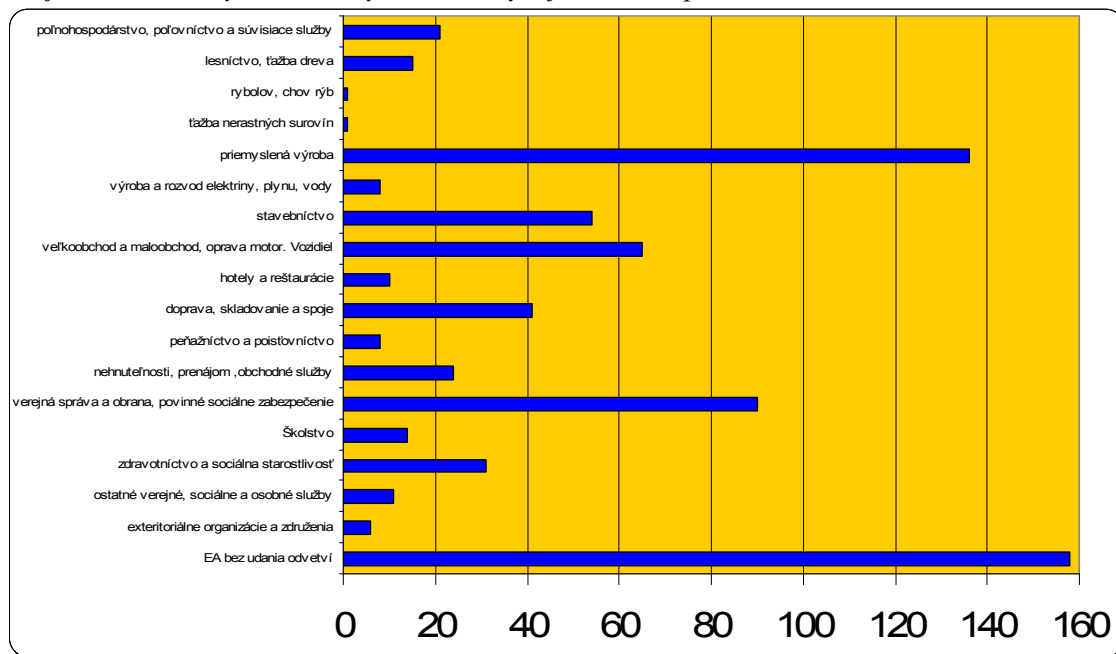
Tabuľka č. 6

	EAO	v %
muži	380	76,4
ženy	314	72,9
spolu	694	74,8

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Z ekonomického hľadiska má najväčší význam pre ďalší rozvoj obce ekonomicky aktívna zložka obyvateľstva, ktorú podľa výsledkov SODB v roku 2001 tvorilo 694 ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo v percentuálnom vyjadrení predstavovalo 74,8 %.

Graf 3: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo bývajúce v obci podľa OKEČ

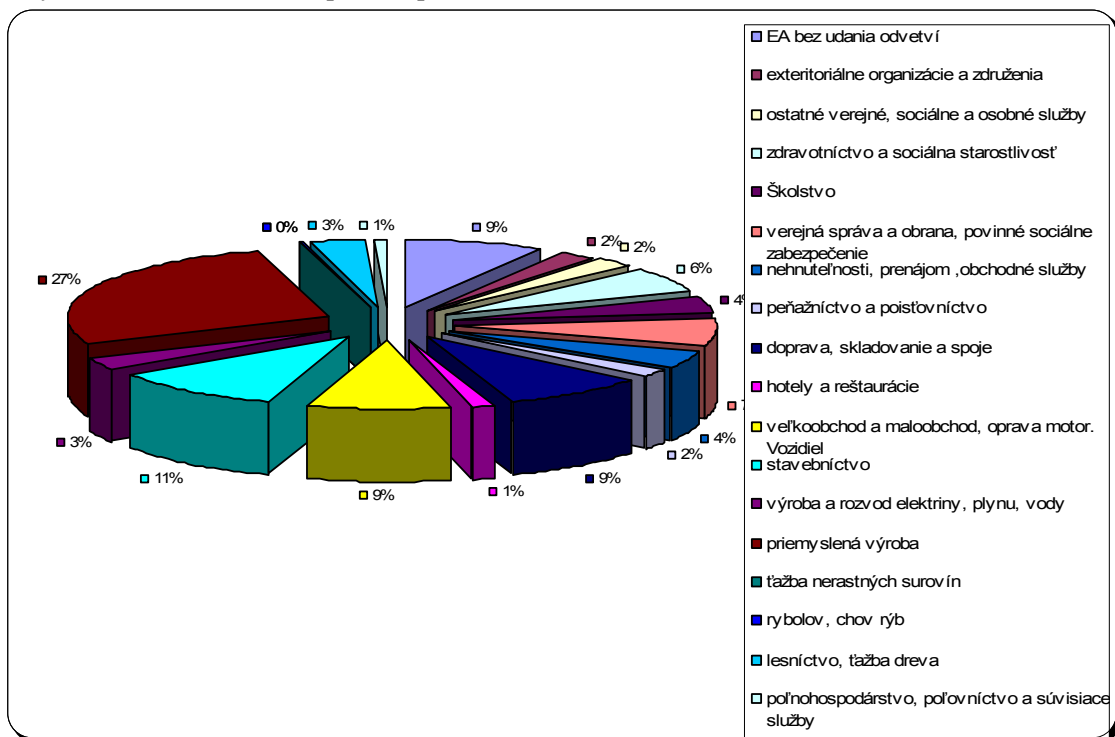

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Z celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva denne odchádzalo za prácou do okolitých obcí resp. miest 287 obyvateľov obce, pretože sa v obci nevytvára dostatočne veľký dopyt po práci pre všetku práceschopnú zložku populácie. 22 % EAO bližšie nešpecifikovalo svoje zamestnanie. Z tohto dôvodu nebolo presne možné identifikovať skladbu ekonomicky aktívnych obyvateľov. 136 EAO pracovalo v priemyselnej výrobe, čo predstavuje takmer 20 % z celkového počtu EAO. Väčšia časť z nich odchádza za prácou do iných oblastí. Obyvatelia obce odchádzajú za prácou

do blízkeho okresného mesta Považská Bystrica, kde je dobre rozvinutý priemysel, ale aj mimo regiónu. Najvýraznejší podiel odchádzky za prácou je v odvetví priemyselnej výroby (27%, t.j. 77 EAO), ďalej v odvetví lesníctva a ťažby dreva (11 %, t.j. 10 EAO), v odvetví veľkoobchodu a maloobchodu, opravy motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru (9%, t.j. 26 EAO). 9 % EAO odchádzajúceho za prácou mimo obce neudalo odvetvie ekonomických činností, v ktorom pracuje.

Graf 4: Odchádzka EAO za prácou podľa OKEČ v %

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

K 31. 12. 2003 bolo v obci 110 evidovaných nezamestnaných . Tento počet však postupne klesal. Kým v roku 2004 bolo v obci 79 nezamestnaných, v roku 2005 to bolo o desať menej, čiže 69 nezamestnaných. V roku 2006 počet nezamestnaných klesol až na 40 a tento počet sa ustálil a bol rovnaký aj v roku 2007. K 31. 12. 2007 dosahovala miera nezamestnanosti úroveň 2,7 %. Spoklesom počtu nezamestnaných klesal postupne aj počet osôb zaradených do aktivačných prác. Ten k 31. 12. 2007 predstavoval 13 osôb.

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet uchádzačov o zamestnanie	110	79	69	40	40
Z toho ženy	43	34	34	21	25
Miera nezamestnanosti	7,3	5,3	4,6	2,7	2,7

Zdroj: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, vlastné spracovanie

4. 1. 5 Vplyv miestnej samosprávy na ekonomický rozvoj obce

Rozpočet obce

Obec Domaniža je stredne veľkou obcou, preto aj finančné zdroje plynúce do bežného a kapitálového rozpočtu obce sú adekvátne veľkosti obce.

Fiškálna decentralizácia uplatňovaná od 1.1.2005 priniesla obci zvýšenie príjmov do bežného rozpočtu. Obec Domaniža má bežný rozpočet, z ktorého financuje bežnú prevádzku obce, ale aj kapitálový rozpočet, ktorého zdroje slúžia na investičnú činnosť.

Bežný rozpočet obce

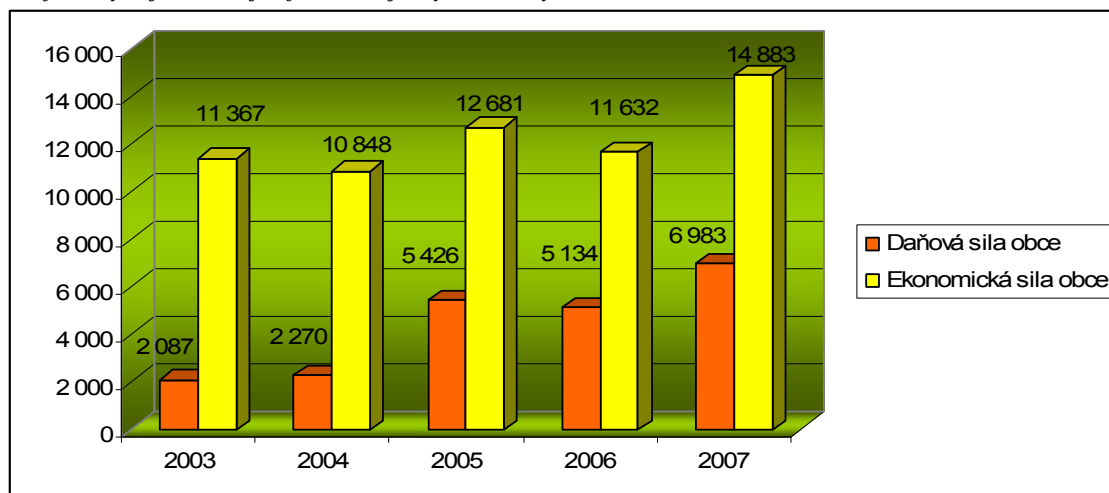
V roku 2007 ročné príjmy bežného rozpočtu obce Domaniža predstavovali 21 922 tis. Sk, pričom daňová sila vyjadrená na jedného obyvateľa obce dosiahla úroveň 6 978,- Sk a ekonomická sila obce, v ktorej boli započítané všetky príjmy obce dosiahla úroveň 31 029,- Sk na obyvateľa.

Vplyvom zmien v daňovom systéme, najmä podielových daní, ktorý sa začal uplatňovať od 1. 1. 2005 sa zvýšili daňové príjmy obce v roku 2005 o 4 689 tis. Sk v porovnaní s rokom 2004 a o 2 636 tis. Sk v porovnaní rokov 2006 a 2007.

Klasifikácia príjmov	2003	2004	2005	2006	2007
Daňové príjmy spolu	3 114	3 369	8 058	7 651	10 287
z toho: dane z príjmov FO	2 020	2 113	-	-	-
výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	-	-	7 307	6 906	8 478
Dane z príjmov PO	340	520	-	-	-
dane z nehnuteľností	350	402	705	700	1 226
špecifické dane	134	59	46	45	583
cestná daň	270	275	-	-	-
Nedaňové príjmy spolu	1 205	1 272	1 707	1 375	2 096
z toho: dividendy	22	32	32	32	32
z využívania majetku	626	919	1 098	965	900
administratívne poplatky	15	32	45	20	30
poplatky a platby z nepriemyselného predaja služieb	317	268	345	278	672
poplatky a platby za znečistenie ovzdušia	6	17	15	15	222
úroky z vkladov	219	9	9	5	8
iné nedaňové príjmy	-	4	163	60	232
Granty a transfery	12 642	11 449	9 066	8 306	9 539
z toho: transfery z národného úradu práce	140	-	-	-	-
transfery obciam	10 002	11 449	9 066	8 306	9 539
granty na rozvoj ŽP	2 500	-	-	-	-
Bežné príjmy spolu	16 961	16 099	18 831	17 332	21 922
Daňová sila obce (v Sk)	2 087	2 270	5 426	5 134	6 983
Ekonomická sila obce (v Sk)	11 367	10 848	12 681	11 632	14 883

Zdroj: obecný úrad Domaniža, vlastné spracovanie

Graf 5: Vývoj daňovej a finančnej sily na 1 obyvateľa v Sk

Zdroj: vlastné spracovanie

Zo štruktúry príjmov bežného rozpočtu obce vyplýva, že rozhodujúcu časť príjmov tvoria daňové príjmy, ktorých podiel na celkových príjmoch bol v roku 2007 až 47 % - ný.

Daňové príjmy sú stálymi príjmami v rozpočte obce, s ktorými môže obec každoročne počítať.

Do roku 2005 boli súčasťou daňových príjmov daň z príjmov FO a daň z príjmov PO. Od 1. 1. 2005 uvedené dane nahradil výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve.

Daň z nehnuteľností, ktorá ma tri súčasti (z pôdy, zo stavieb, z bytových a nebytových priestorov) zabezpečila obci v roku 2003 350 tis. Sk a každým rokom sa výška tejto dane zvyšovala. V roku 2007 obec z dane z nehnuteľností získala 1 226 tis. Sk, čo predstavovalo o 876 tis. Sk viac ako v roku 2003. Táto daň je tým typom dane, ktorej výšku môže obecné zastupiteľstvo ovplyvniť cez stanovenie výšky sadzieb za jednotku plochy a výmery a tým si zabezpečiť vyššie príjmy do rozpočtu obce.

Do daňových príjmov sa začleňujú aj špecifické dane, ktorí v obci tvorí daň za psa, daň za nevýherné hracie prístroje, daň z ubytovania a daň za využívanie verejného priestranstva. V roku 2007 bol nárast tejto dane v porovnaní s rokom 2006 z hodnoty 45 tis. Sk na 583 tis. Sk. Bolo to z toho dôvodu, že do roku 2006 obec nevyberala daň za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Túto daň začala vyberať až v roku 2007, kedy táto daň tvorila 92 % podiel zo špecifických daní. Do roku 2006 komunálny odpad vyvážal Realizačný úsek Domaniža s vlastným vozidlom a tiež si vyberal s tým súvisiace poplatky a dane.

Do roku 2004 bola obec prijímateľom aj cestnej dane.

Nedaňové príjmy v roku 2003 tvorili 7 % podiel z celkových príjmov a boli vytvárané príjmami z podnikania a z vlastníctva majetku. Výška nedaňových príjmov sa každým rokom zvyšovala a v roku 2007 tvorili tieto príjmy 9,6 % podiel z celkových príjmov. Obec prenajíma svojim občanom budovy, priestranstvá a objekty a do budúcnosti počíta s miernym zvýšením príjmov z týchto prenájmov. Obec prenajíma obyvateľom budovu kultúrneho domu, budovu zdravotného strediska, požiarnej zbrojnice, obecné byty a jeden dom, v ktorom sídli firma Domaniža Stav (bývalý Realizačný úsek Domaniža).

Túto skupinu príjmov tvoria aj administratívne poplatky za služby, ktoré občanom obec. Celkový príjem týchto poplatkov za analyzované obdobie je 142 tis. Sk.

Do skupiny nedaňových príjmov sa zaraďujú aj poplatky a platby z nepriemyselného a náhodného predaja služieb, poplatky za predaja výrobkov, tovarov a služieb, poplatky za materskú školu, poplatky za stravné, ktoré v roku 2003 nadobudli hodnotu 317 tis. Sk, no v roku 2007 sa dvojnásobne zvýšili a dosahovali hodnotu 672 tis. Sk.

Nedaňové príjmy tvoria aj úroky z vkladov a poplatky a platby za znečistenie ovzdušia z malých zdrojov znečistenia. Tieto príjmy tvoria len malú časť nedaňových príjmov.

Granty a transfery sú tvorené transfermi z národného úradu práce, transfery v rámci verejnej správy – zo štátneho rozpočtu na školstvo, spoločné úrady, na rozvoj životného prostredia a pod. Transfery na školstvo, na spoločné úrady ako aj na nákup školských potrieb a kultúrne preukazy sú poukazované obci od roku 2004 v súvislosti s decentralizáciou verejnej správy na samosprávu.

Obci sa v roku 2006 podarilo získať grant zo štrukturálnych fondov v celkovej výške 462 tis. Sk, ktoré boli určené na vypracovanie PHSR obce. Jednalo sa o projekt v rámci operačného programu: Základná infraštruktúra.

Výdavky bežného rozpočtu

V rozpočtovom hospodárení platí zásada vyrovnanosti bežného rozpočtu, t.j. bežné výdavky nemôžu prekročiť príjmy, ktoré obec má za rok. Túto zásadu obec rešpektovala vo všetkých piatich analyzovaných rokoch.

Výdavky	Rok				
	2003	2004	2005	2006	2007
verejná správa OÚ	2 401	2 561	4 005	3 724	2 926
finančná a rozpočtová oblasť	190	128	124	190	246
Požiarna ochrana	40	41	91	44	56
cestná doprava	15	61	91	56	66
nakladanie s odpadmi	10	17	9	28	596
ČOV	313	384	-	470	886
rozvoj obce (verejné priestranstvá)	263	32	88	25	42
verejné osvetlenie	507	404	399	363	503
zdravotné stredisko	102	120	219	111	166
ZRS Domaniža	40	-	-	-	100
kultúrne služby (KD)	182	96	244	126	112
knižnica	-	33	41	114	84
dom smútku	18	18	107	22	51
matrika	102	116	137	120	141
transfery - spoločná úradovňa	-	-	34	36	47
HN detí OÚSVaR	-	-	65	226	126
PHSR Domaniža a okolité obce	-	-	-	-	463
MOS (menšie obecné služby)	-	318	316	332	134
Bytové hospodárstvo	327	342	368	340	358
TJ Domaniža	65	100	103	120	208
Rozhlas, TKR	195	209	256	437	423
MŠ Domaniža	2 290	1 852	1 552	1 546	1 679
ŠJ Domaniža	46	558	591	606	665
Sociálne služby	59	20	342	346	439
SPOLU VÝDAVKY	7 165	7 410	9 182	9 382	10 517

Zdroj: Obecný úrad Domaniža, vlastné spracovanie

V roku 2003 výdavky v rámci bežného rozpočtu dosiahli výšku 7 165 tis. Sk. V roku 2007 boli výdavky väčšie a dosiahli 10 517 tis. Sk, čo predstavoval nárast o 3 352 tis. Sk. Pomerne vysoké čiastky finančných prostriedkov v roku 2007 boli vyčerpané v oblasti životného prostredia, kde hlavné položky tvorili nakladanie s odpadmi a odpadovými vodami (ČOV). Do roku 2006 obec vlastnila voz na vývoz tuhého komunálneho odpadu, avšak od roku 2007 tuhý komunálny odpad vyváža

súkromná firma z Považskej Bystrice, preto v tomto roku vzrástli výdavky na nakladanie s odpadmi.

Najväčšiu časť výdavkov predstavujú výdavky verejnej správy obecného úradu, ktoré v roku 2007 tvorili 27, 8 % podiel z celkových výdavkov. Výdavky konkrétne súviseli so mzdami a odmenami orgánov samosprávy, príspevkami do poisťovní, cestovnými náhradami, spotrebovaným materiálom, energiou, telekomunikačnými službami údržbou prístrojov, špecifickými službami (audit).

Druhú najväčšiu časť výdavkov predstavujú výdavky na chod materskej školy v Domaniži, ktoré predstavovali 2 290 tis. Sk v roku 2003 a v roku 2007 to bolo 1 679 tis. Sk, čo z celkových výdavkov predstavovalo 16 %.

Kapitálový rozpočet

Kapitálový rozpočet obce Domaniža za roky 2003-2007

Tabuľka č.10

Kapitálový rozpočet	2003	2004	2005	2006	2007
Kapitálové príjmy spolu	582	2 481	29	34 437	21 960
Kapitálové výdavky spolu	18 813	2 539	567	37 464	22 817

Zdroj: Obecný úrad Domaniža, vlastné spracovanie

V roku 2003 obec v oblasti investičnej výstavby realizovala výstavbu kanalizácie, budovanie miestnych komunikácií a chodníkov, pokračovalo sa vo výstavbe telocvične. Prostriedky na tieto investičné projekty sa čerpali z kapitálového rozpočtu.

V roku 2004 sa realizoval projekt v rámci operačného programu: Základná infraštruktúra na Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry, na ochranu a racionálne využívanie vôd, ktoré smeruje k zmierneniu účinkov povodní. Išlo o úpravu toku rieky Domanižanky v miestach kde má tendenciu vylievať sa.

Obci sa v roku 2006 podarilo získať granty zo štrukturálnych fondov, ktoré boli investičné, preto sa zaradili do kapitálového rozpočtu. Jedná sa o projekt „Zdravá škola“, na ktorú obec získala 9 956 tis. Sk a tento projekt bol ukončený 26. 5. 2006. Išlo o rekonštrukciu Základnej školy, kde sa rekonštruovali sociálne zariadenia, strecha, vymieňali sa okná a zateplila sa budova školy. Tiež projekty v rámci operačného programu: Základná infraštruktúra na zatraktívnenie intravilánu obce Domaniža zvýšením bezpečnosti miestnych komunikácií. Išlo o rekonštrukciu miestnych komunikácií, chodníka, mostov, rekonštrukciu osvetlenia, oplotenie futbalového ihriska

a autobusové zastávky. Z Európskych fondov išlo na tento projekt 19 968 tis. Sk. Projekt bol dokončený 30. 8. 2006.

Z rekapitulácie rozpočtového hospodárenia obce Domaniža vyplýva nasledovné:

- Obec mala vo všetkých analyzovaných rokoch bežný rozpočet prebytkový, čo znamená, že príjmy prevyšujú výdavky.
- Obec sa každoročne snaží zabezpečovať prebytkový bežný rozpočet. Zdroje bežného rozpočtu obec využíva na zabezpečenie samosprávnych funkcií a zabezpečenie verejno - prospešných služieb.
- Prebytok hospodárenia v rámci bežného rozpočtu obec používa na tvorbu rezervného fondu vo výške 10 % a zvyšok presúva do bežných príjmov v nasledujúcom roku.

Rekapitulácia rozpočtového hospodárenia obce

Tabuľka č. 11

ROZPOČTY	2003	2004	2005	2006	2007
Bežné príjmy spolu	16 961	16 099	18 831	17 332	21 922
Bežné výdavky spolu	7 165	7 410	9 182	9 382	10 517
Kapitálové príjmy spolu	582	2 481	29	34 437	21 960
Kapitálové výdavky spolu	18 313	2 539	567	37 464	22 817
Finančné operácie	-	419	1 808	2 923	2 688

Zdroj: Obecný úrad Domaniža, vlastné spracovanie

Obecný majetok a jeho využitie

Obec Domaniža disponovala k 31. 12. 2007 s majetkom v celkovej hodnote 143 392 tis. Sk. Majetková sila obce predstavovala v prepočte na obyvateľa 97 347,- Sk.

Štruktúra majetku obce v tis. Sk

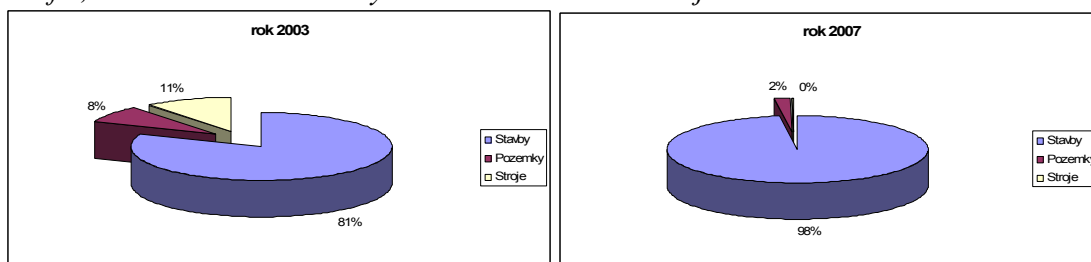
Tabuľka č.12

Ukazovateľ	Roky				
	2003	2004	2005	2006	2007
1. Neobežný majetok	60 004	69 249	68 438	123 689	137 709
V tom					
DNM	68	284	271	240	240
DHM	59 776	61 003	60 173	115 699	130 682
DFM	160	7 962	7 994	7 990	7 027
2. Obežný majetok	2 298	2 708	4 626	6 636	5 683
V tom					
Zásoby	53	53	107	123	46
Pohľadávky	1 104	1 576	1 442	2 340	1 810
Finančný majetok	1 141	1 079	1 755	2 851	2 505
Poskytnuté návratné finančné výpomoci	-	-	1 322	1 322	1 322
Majetok obce spolu	62 302	71 957	73 064	130 325	143 392
Majetková sila obce	42 427	48 489	49 201	87 466	97 347

Zdroj: obecný úrad Domaniža, vlastné spracovanie

Počas obdobia rokov 2003 až 2007 sa celková hodnota majetku výrazne zmenila až v roku 2006, kedy hodnota majetku dosiahla 123 689 tis. Sk. Najväčší podiel z celkového majetku má dlhodobý hmotný majetok, ktorý v roku 2006 dosahoval 88,7 % podiel z celkového majetku obce. V roku 2007 už tento majetok tvoril 91 % podiel z celkového majetku obce. Nárast celkovej hodnoty majetku v roku 2006 bola z toho dôvodu, že do obecného majetku prešla v tomto roku čistička odpadových vôd, ktorá bola dovtedy majetkom Realizačného úseku Domaniža. Tiež bola v tomto roku vybudovaná kanalizácia v niektorých častiach obce. V roku 2007 v porovnaní s rokom 2006 došlo k navýšeniu dlhodobého hmotného majetku z dôvodu výstavby miestnej komunikácie k detskému domovu, a výstavby nových mostov.

Graf 6, 7: Porovnanie štruktúry dlhodobého hmotného majetku v rokoch 2003 a 2007

Zdroj: vlastné spracovanie

Z grafov 6 a 7 vyplýva, že najväčšiu časť dlhodobého hmotného majetku tvorili stavby, ktoré v roku 2003 tvorili 81 % podiel z celkového dlhodobého hmotného majetku, no už v roku 2007 stavby tvorili 98 % z dlhodobého hmotného majetku. Dôvodom je najmä to, že obec za celé sledované obdobie postupne budovala kanalizáciu, komunikácie, mosty a tiež v tomto období prešla do majetku obce aj čistička odpadových vôd.

Druhou kategóriou v rámci uvedenej skupiny sú stroje, ktoré v roku 2003 tvorili 11 % z celkového dlhodobého majetku, no v roku 2007 už len zanedbateľnú až nulovú čiastku z celkového dlhodobého majetku.

Pozemky v roku 2003 tvorili 8 % podiel z dlhodobého hmotného majetku, avšak z dôvodu rozpredania pozemkov v roku 2007 tvorili len 2 % podiel z dlhodobého hmotného majetku.

4. 1. 6 Sociálna infraštruktúra

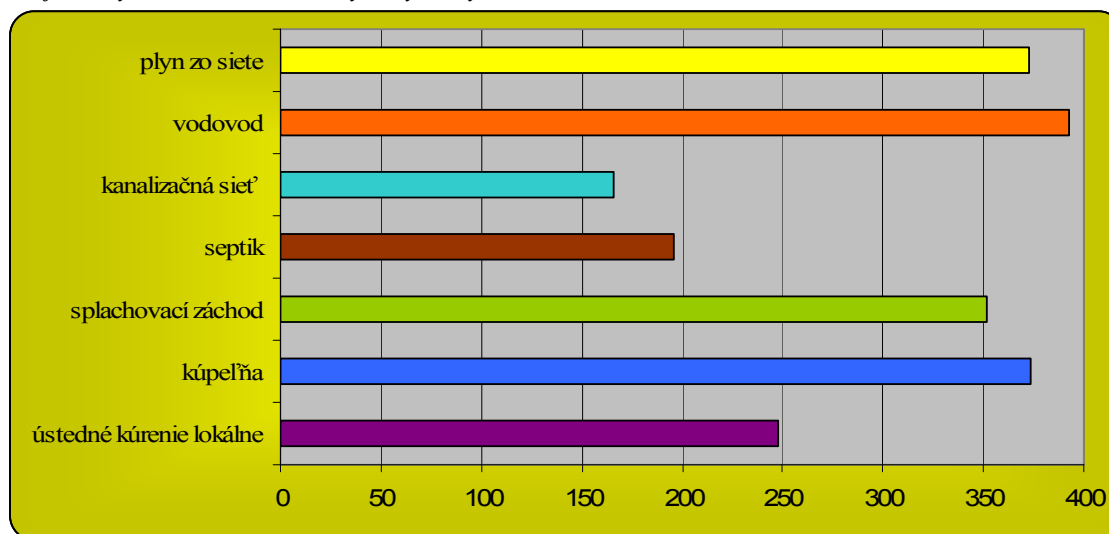
Ponuka bývania a stav domového a bytového fondu sú kľúčovými faktormi, ktoré vplyvajú na rozvoj obce a sú predpokladom naplňania jej obytnej funkcie. .

Podľa výsledkov SODB v roku 2001 bolo v obci 410 domov, z toho trvale obývaných domov bolo 349 a zvyšných 61 domov bolo neobývaných. Priemerný vek domov v obci bol 37 rokov. Prevažná časť domov je prízemných s 1 – 2 nadzemnými podlažiami. Takéto domy tvoria 82, 7 % podiel z celkového počtu domov v obci. V obci sa tiež nachádzajú bytové domy, v ktorých je 62 bytových jednotiek.

Vybavenosť bytov v obci je na dobrej úrovni. Na plyn je napojených 92 % trvalo obývaných bytov, vodovodom je vybavených 97 % trvalo obývaných bytov a na kanalizačnú sieť je pripojených 58 % trvalo obývaných bytov v obci. Splachovacím záchodom je vybavených 86 % bytov, ústredné kúrenie má zavedené 61 % bytov.

Vybavenosť bytov kúpeľňou resp. sprchovacím kútom dosahuje úroveň 92 %.

Graf 8 : Vybavenosť trvale obývaných bytov v roku 2001

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Obec plánuje rozšíriť ponuku bytového fondu v obci výstavbou bytovky s približne 16 bytovými jednotkami. Ešte nie je známe kedy by sa malo začať s výstavbou.

Školstvo

V obci sa nachádza Základná škola, ktorú v školskom roku 2007/2008 navštevuje 265 žiakov. Základná škola má 14 tried. Odbornú stránku vyučovacieho procesu zabezpečuje 20 učiteľov. Tiež sa v obci nachádza aj materská škola, ktorú v školskom roku 2007/2008 navštevuje 35 detí a má 3 pedagogických pracovníkov.

Zdravotníctvo

V obci sa nachádza zdravotné stredisko, ktoré bolo otvorené v roku 1993 a v súčasnosti tu poskytujú zdravotnícke služby ambulancia lekára pre deti a dorast a tiež ambulancia lekára pre dospelých. Vzhľadom na možnosť výberu všeobecného lekára, však viacerí obyvatelia Domaniže navštevujú aj zdravotnícke zariadenia v susednej obci Prečín, okresnom meste Považská Bystrica, prípadne v blízkom mestečku Rajec. V meste Považská Bystrica sa tiež nachádza aj nemocnica s poliklinikou. V obci sa nachádza aj lekáreň, ktorá bola otvorená vo februári 1997 a tým sa zvýšila dostupnosť liekov pre obyvateľov obce, pretože v minulosti bola najbližšia lekáreň v okresnom meste Považská Bystrica.

Sociálna starostlivosť

V obci Domaniža sa nachádza detský domov, ktorý bol v minulosti sídlom barónky Melánie Swaben a tá ho v roku 1936 darovala malým pacientom. Vtedy tu našlo útulok 40 detí vo veku od 6 do 14 rokov. Za dlhé obdobie svojej existencie prešiel detský domov rôznou rekonštrukciou. V súčasnosti má detský domov 35 detí od 9 do 21 rokov. Detský domov má 24 zamestnancov, z toho 16 vychovávateľov.

Služby obyvateľstvu

V obci sa nachádzajú 4 predajne potravín, pošta, 2 pohostinstvá, kaderníctvo, kozmetika, krajčírstvo, čistiareň odevov, telocvičňa, lekárň, bankomat Dexia a iné. V obci sídli aj Farský úrad. O správu obce sa stará Obecný úrad prostredníctvom svojich volených a výkonných orgánov.

Obec vlastní aj kultúrny dom. Nachádza sa tu jedna sála s kapacitou 250 ľudí. K dispozícii je tiež kuchynka, kde sa pripravuje počas svadiieb a plesov strava. V súčasnosti sa pripravuje komplexná rekonštrukcia kultúrneho domu, ktorý už dnes nezodpovedá súčasným hygienickým, kultúrnym a spoločenským požiadavkám. Pre skvalitnenie života v obci slúži tiež knižnica umiestnená v budove zdravotného strediska.

Budova obecného úradu sa nachádza v centre obce, kde sa tiež nachádza Pamätník SNP s malým prakom. V centre obce sa tiež nachádza budova pošty, 2 pohostinstvá a 3 predajne potravín. V letných mesiacoch je k dispozícii občanom stánok so zmrzlinou, ktorý patrí majiteľke jedných potravín.

Obec vlastní hasičské auto, ktoré je umiestnené v garáži na Požiarnej zbrojnici, ktorá sa nachádza tiež v strede obce.

V obci sa nachádza rímsko – katolícky kostol, zasvätený sv. Mikulášovi a cintorín, ktorého správu a údržbu zabezpečuje obec.

4. 1. 7 Technická infraštruktúra

Obcou prechádza cesta II/517, ktorá prepája okresné mesto Považská Bystrica s mestom Rajec. V Považskej Bystrici sa táto cesta napája na diaľnicu D1.

Najbližšia železničná stanica sa nachádza v Považskej Bystrici.

Vodné hospodárstvo a kanalizácia

Obec má vybudovanú kanalizáciu. Pri sčítaní obyvateľstva v roku 2001 bolo na kanalizáciu napojených 166 domácností, čo predstavovalo 40 % podiel z celkového počtu domácností v tomto roku. K 31. 12. 2007 bolo na kanalizáciu napojených 244 domácností, čo predstavovalo 56 % podiel. V súčasnosti ešte nie je vybudovaná kanalizácia v niektorých častiach obce. Momentálne sa pracuje na jej dobudovaní na hornom konci obce. Obec má tiež vybudovanú vlastnú čističku odpadových vôd.

V obci je vybudovaná vodovodná sieť, na ktorú sú napojení všetky domácnosti v obci. Obec Domaniža patrí do vodárenskej spoločnosti Slovenská vodárenská spoločnosť Považská Bystrica.

Energetické hospodárstvo

V obci je zavedený plyn a plynofikovaná je celá časť obce.

Obec Domaniža je plne elektrifikovaná a vedenie rozvodov je nadzemné.

Telekomunikácie

Telefonizácia obce je zabezpečená z automatickej telefónnej ústredne, ktorá je umiestnená v budove pošty. Obec je pokrytá signálom mobilných operátorov T-Mobile a Orange. V obci je káblová televízia, na ktorú je napojených 374 domácností, čo predstavuje 86 % podiel z celkového počtu domácností. Ústredňa obecného rozhlasu je umiestnená v budove Obecného úradu na prvom poschodí. Rozvody sú vedené na železných stĺpoch s keramickými izolantmi. Verejné osvetlenie je riešené sietidlami, ktoré sú umiestnené oceľovými konzolami na jestvujúcich betónových stĺpoch. Sietidlá sa pravidelne zamieňajú za výkonnejšie a úspornejšie.

Odpadové hospodárstvo

Zber tuhého komunálneho odpadu v obci zabezpečovala obec sama do roku 2007. Voz na vývoz odpadu však už nezodpovedal súčasným normám. V súčasnosti tento zber zabezpečuje firma Chudovský spol. s.r.o z okresného mesta Považská Bystrica. Vývoz TKO sa uskutočňuje každé dva týždne. Tento odpad je likvidovaný odvozom na skládku vo Sverepci. Obec Domaniža zabezpečuje aj separovaný zber (plasty, sklo, textil), ktorý sa uskutočňuje raz mesačne a zber elektrozariadení, ktorý sa uskutočňuje podľa potreby.

4. 2 Obec Pružina

4. 2. 1 Všeobecná charakteristika obce

Obec Pružina sa nachádza v severozápadnej časti Trenčianskeho kraja a patrí pod okres Považská Bystrica. Nachádza sa medzi mestami Trenčín, Dubnica nad Váhom, Ilava a Bojnice. Obec sa nachádza 17 km od okresného mesta Považská Bystrica a 45 km od krajského mesta Trenčín.

Obec leží na severovýchodných úpätiach najvyššieho vrchu Strážovskej vrchoviny Strážova v nadmorskej výške 377 m n m. Súčasťou obce sú miestne časti Priedhorie, Mlynište, Chmelisko, Podstrážie a Briestenné.

Názov obce sa spomína už v roku 1272 ako Pruzsina, vtedy patrila panstvu Košeca, neskôr zemianskym rodinám Lieskovských a Pružinských. V roku 1330 sa spomína ako Prussina, ďalej v roku 1364 ako Pružina a nakoniec ako Barossházaa v roku 1864. S históriou obce sú späté aj osobnosti ako Štefan Závodník, ktorý bol kňazom, a tiež významným slovenským národovcom a buditeľom. Založil školskú knižnicu. Jeho pričinením sa Pružina stala kultúrnym a vzdelávacím centrom (vznikol tu včelársky a ovocinársky spolok, spolok striezlivosti, divadelný ochotnícky spolok). Ďalšou známou osobnosťou pochádzajúcej z obce bol Gábor Baroš, ktorý bol buržoázny politik, národohospodár, známy ako „Železný minister Slovenska“.

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1272, kedy patrila panstvu Košeca. V 13. storočí prešla do vlastníctva zemanských rodín Pružinských a Lieskovcových.

Medzi kultúrno – historické pamiatky v obci patrí Kostol sv. Žofie (katolícky), pôvodne gotický, v roku 1759 bol zväčšený o presbytérium, Kalvária okolo kostola a Kaplnky: pred kostolom, z roku 1879, Ružencovej Panny Márie z roku 1877 a prícestná sv. Jána Nepomuckého z roku 1879.

4. 2. 2 Prírodné zdroje

Kataster obce sa rozprestiera na ploche 3795 ha. Pôda v obci plní najmä produkčnú a environmentálnu funkciu. Pôdu v okolí obce Pružina môžeme charakterizovať ako stredne ťažkú. Z pôdných typov sa tu vyskytujú najmä hnedozeme,

rendziny a fluvizeme.

Katastrálne územia obce Pružina patrí do mierne teplej klimatickej oblasti. Mierne teplá a vlhká vrchovinová priemerná januárová teplota tu dosahuje od - 3 do - 6,5°C a júlová 17 - 18,5 °C. V priemere sa v roku vyskytuje 30 - 50 letných dní a 120 - 140 mrazivých dní. Ročný úhrn zrážok sa pohybuje v priemere od 700 - 850 mm/m². Snehová pokrývka trvá priemerne 60 - 80 dní a dosahuje maximum 25 - 40 cm. Mesiace máj a jún sú pre túto oblasť botanicky najbohatšími v roku. V máji tu kvitne zákonom chránená Kortúza Matthiolová. Najviac sa vyskytuje pri Stážovskom vodopáde. Pri vodopáde rastie jediná žltokvitnúca fialka, Fialka Dvojkvetá.

Územie obce patrí do povodia rieky Váh. V obci sú chránené vodné zdroje I. a II. stupňa a vodou sa zásobuje takmer celé dolné Považie kvalitnou pitnou vodou.

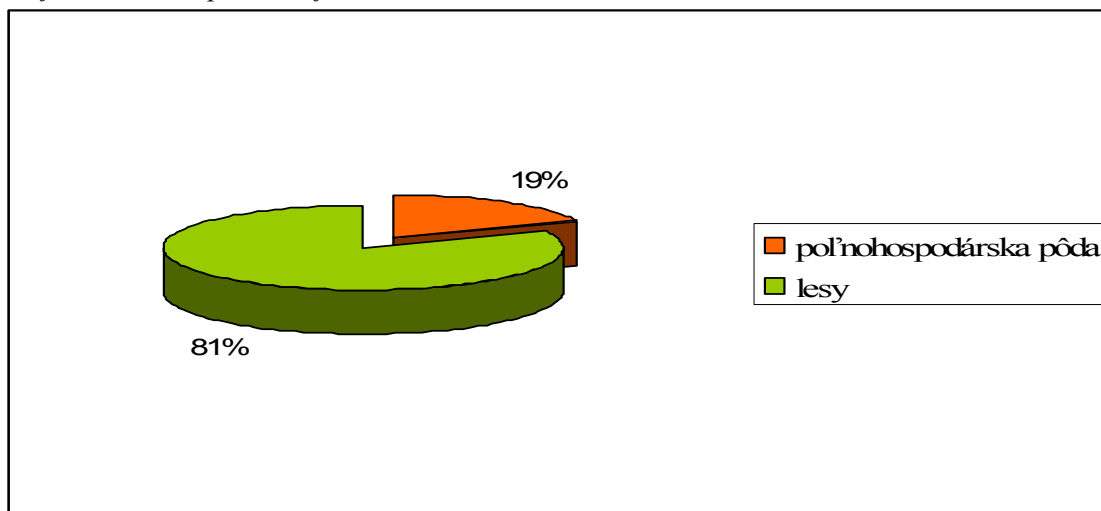
Pohyb podzemných vôd je v riešenom území najvhodnejším prostredím mezozoika, /trias, jura/ s prevahou príkrových vápencov a dolomitov. Toto geologické podložie sa vyznačuje veľmi dobrou puklinovo-krasovou priepustnosťou, čo podmienilo vznik početných prameňov s veľkou výdatnosťou aj v katastrálnom území obce Pružina. Najvýznamnejšiu riečnu sieť územia tvorí rieka Pružinka. Ostatné toky v riešenom území môžeme charakterizovať ako toky s neupraveným režimom odtokových pomerov.

V katastrálnom území obce Pružina, ktoré patrí do pohoria Strážov nájdeme zaujímavé tiesňavy, chránené druhy rastlín, jaskyňu Kortmanka, Dúpna a množstvo prírodných útvarov ako napríklad Stražovské vodopády. Táto oblasť je súčasťou Strážovských vrchov.

Väčšina tohto územia patrí do CHKO Strážovské vrchy s II. stupňom ochrany. V katastri obce Pružina sa nachádza jedna Národná prírodná rezervácia Strážov, kde je vyhlásený V. stupeň ochrany prírody.

V obci Pružina sa nachádzajú štátom chránené tri stromy: 2 lipy veľkolisté a jeden javor horský. Pozornosť si zaslúži aj tis rastúci pri zvoničke v miestnej časti Briestenné. V miestnej časti Briestenné sa nachádza prírodná pamiatka Briestenské skaly. Ako prírodná pamiatka boli vyhlásené v roku 1993. Zaujímavým je aj prírodný výtvar „Brontosaurus“.

Graf 1: Štruktúra pôdneho fondu v obci Pružina

Zdroj: obecný úrad Pružina, vlastné spracovanie

Z celkovej výmery katastra obce Pružina 3 795 ha tvoria lesy 80 % pôdneho fondu. Z plošného hľadiska prevládajú listnaté lesy, ktoré tvoria 70 % lesného pôdneho fondu, ihličnany tvoria v priemere 30 %. Časť týchto lesov je zaradená až do V. stupňa ochrany prírody. Lesy sa využívajú najmä na ťažbu dreva, na rekreáciu, ale aj ako poľovný revír, nakoľko v posledných rokoch v obci pribudli nové poľovnícke združenia.

Poľnohospodárska pôda zaberá necelých 20 % z pôdneho fondu. V obci predovšetkým prevládajú pasienky a orná pôda, ktorá sa však v posledných rokoch neobhospodaruje v takej miere ako predtým. Pôda sa začala využívať pred piatimi rokmi ako pasienky - trávnaté porasty.

Zastavané plochy tvoria 4 % z celkovej výmery pôdneho fondu. Podiel vodných plôch, záhrad a ovocných sádov je veľmi nízky. Nachádzajú sa len v nepatrnom množstve.

4. 2. 3 Demografický potenciál

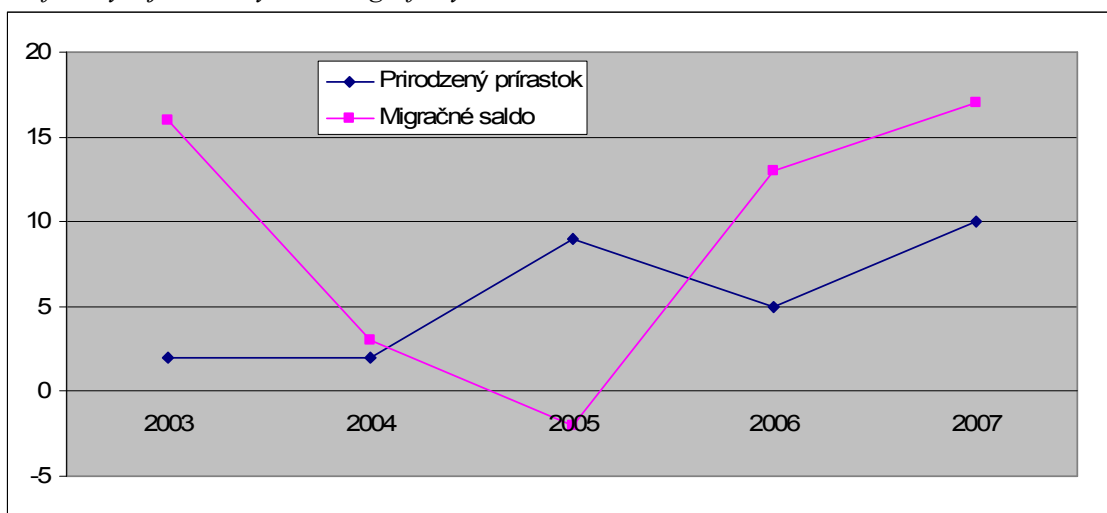
Podľa počtu obyvateľov patrí obec Pružina k stredne veľkým obciam Slovenskej republiky. K 31. 12. 2007 žilo v obci 1 928 obyvateľov.

Ukazovateľ	Roky				
	2003	2004	2005	2006	2007
Počet obyvateľov	1 908	1 915	1 905	1 922	1 928
Narodení	18	24	27	29	34
Zomretí	16	22	18	24	24
Prirodzený prírastok	2	2	9	5	10
Migračné saldo	16	3	-2	13	17

Zdroj: obecný úrad Pružina, vlastné spracovanie

Vývoj počtu obyvateľov v obci Pružina mierne rastie. Kým v roku 2003 mala obec 1 908 obyvateľov, v roku 2007 mala už o 20 obyvateľov viac. Každým rokom rástol počet obyvateľov. Výnimku tvorí iba rok 2005, kedy počet obyvateľov poklesol v porovnaní s ostatnými rokmi.

Graf 2: Vývoj základných demografických ukazovateľov v rokoch 2003 až 2007

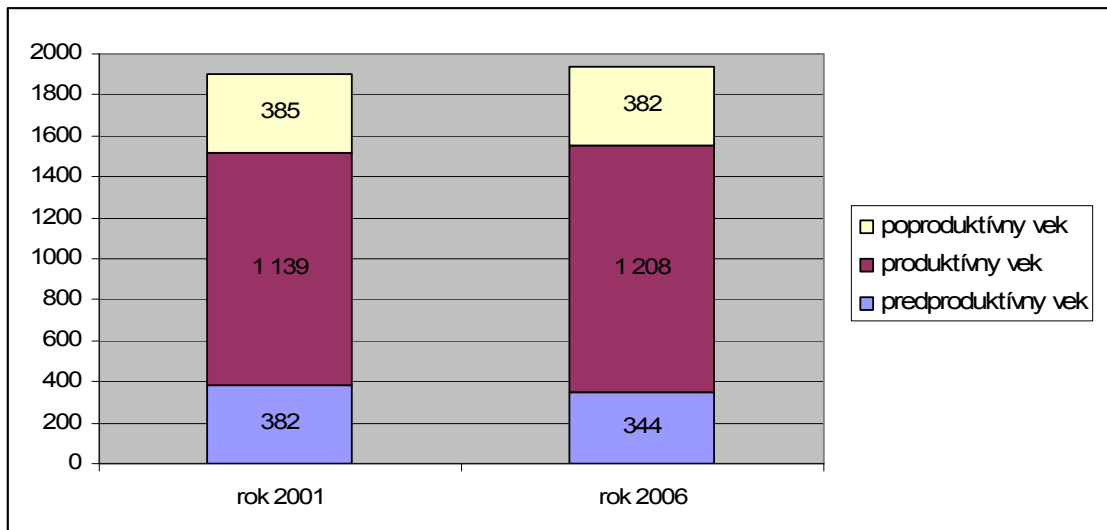
Zdroj: Obecný úrad Pružina, vlastné spracovanie

Situácia vo vývoji počtu obyvateľstva je ovplyvňovaná prirodzeným prírastkom a migráciou obyvateľstva. Prirodzený prírastok má v sledovanom období pozitívnu kladnú hodnotu a tiež má aj stúpajúcu tendenciu. Dôvodom je prílev mladých rodín do obce, ktoré tu na vidieku nachádzajú lepšie podmienky na bývanie ako v meste. Ďalším dôvodom je etablovanie významných zahraničných investorov do regiónu, čím sa zlepši migračná bilancia do obcí a v budúcnosti sa môže očakávať rast obyvateľstva. Migračné saldo dosahuje tiež kladné hodnoty, s výnimkou roka 2005, kedy dosiahlo hodnotu -2, čo znamená, že sa viac ľudí odsťahovalo ako prisťahovalo.

Veková štruktúra obyvateľstva

Veková štruktúra vyjadruje jednotlivých skupín obyvateľov podľa veku. Pokles pôrodnosti v posledných rokoch vedie k postupnému znižovaniu podielu predproduktívneho veku a nárastu podielu obyvateľstva v produktívnom veku.

Graf 3: Vývoj vekovej štruktúry v rokoch 2001 - 2006

Zdroj: vlastné spracovanie

Vo vývoji vekovej štruktúry za obdobie rokov 2001 až 2005 vidíme trend nárastu podielu produktívnej zložky obyvateľstva z hodnoty 1 139 na 1 208. Tento fakt spôsobuje pokles podielu predproduktívnej a poproduktívnej zložky obyvateľstva.

Demografický vývoj v sledovanom období nie je priaznivý, nakoľko hodnota indexu starnutia je trvale nad úrovňou 100, čo znamená, že populácia obce demograficky starne. Túto situáciu je jasne vidieť na grafe vývoja vekovej štruktúry, kde nárast produktívnej zložky obyvateľstva je spôsobený dospievaním predproduktívneho obyvateľstva, ktorého podiel ale týmto klesá. Nakoľko nie je zabezpečená potrebná reprodukcia.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva člení populáciu obce podľa výšky dosiahnutého vzdelania. Štruktúra obyvateľstva podľa dosiahnutého stupňa vzdelania vychádza z posledného SODB z roku 2001.

Stupeň vzdelania	počet
Základné	452
Učňovské (bez maturity)	564
Stredné odborné (bez maturity)	65
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	117
Úplné stredné odborné (s maturitou)	195
Úplné stredné všeobecné	41
Vyššie	2
Vysokoškolské spolu	39
Ostatní bez udania šk. vzdelania	30
Ostatní bez školského vzdelania	5
Deti do 16 rokov	397
spolu	1907

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Najvyšší ukončený stupeň vzdelania predstavuje vysokoškolské vzdelanie s týmto vzdelaním je v obci Pružina 39 obyvateľov. Ide najmä o vysoké školy s technickým a ekonomickým zameraním. S bakalárskym vzdelaním sú v obci 30 obyvatelia, úplne stredné odborné vzdelanie s maturitou má 195 obyvateľov, úplne stredné učňovské s maturitou má 117 obyvateľov, z učňovským vzdelaním bez maturity je 564 obyvateľov a so základným vzdelaním je v obci 452 obyvateľov, deti do 16 rokov je v obci 397.

Národnostná štruktúra a knfesijná štruktúra obyvateľstva

Podľa SODB 2001 je obyvateľstvo v obci z hľadiska národnostnej i knfesijnej skladby homogénne. 99% obyvateľov obce bolo slovenskej národnosti, okrem toho žilo v obci 8 obyvateľov českej národnosti, 1 obyvateľ moravskej národnosti a 1 obyvateľ poľskej národnosti.

Podobná štruktúra je aj v knfesijnom zložení obyvateľstva, keď 96,7 % obyvateľstva tvorí rímskokatolícka cirkev. V nepatrnom množstve je zastúpené obyvateľstvo evanjelického (0,37 %) a pravoslávneho (0,05 %) vyznania. Zastúpenie ostatných náboženstiev dosahuje úroveň 0,05 % a obyvateľstvo s nezisteným vyznaním tvorí 2,10 %.

Kultúrno – spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce

Obec Pružina má kultúrny dom Štefana Závodníka, v ktorom je knžnica. Kultúrny dom je zachovalý, rekonštrukcia bola prevedená v roku 1995. Kapacita je 200 ľudí. Obyvatelia minimálne 1-krát ročne majú možnosť zúčastniť sa divadelného

predstavenia. Kultúrne podujatia sa konajú 3-krát ročne, zábavné podujatia 1-krát ročne, diskotéky pre mladých 5-krát ročne, predajné akcie 25-krát ročne.

V obci sa nachádza aj miestna knižnica.

Obec Pružina má vlastné futbalové ihrisko, ktoré využívajú predovšetkým 3 družstvá TJ Strážov Pružina. Na ihrisku sú vybudované šatne spolu so zasadačkou, ktorá je využívaná predovšetkým pri organizovaní ďalších športových podujatí. Všetky futbalové mužstvá muži, dorast a starší žiaci hrajú najvyššiu okresnú I. triedu a každoročne sa koná letný turnaj.

Oddiel cykloturistiky každoročne v letných mesiacoch organizuje cyklo-maratón, ktorého sa zúčastňujú cyklisti zo širokého okolia.

Ďalej Dobrovoľný hasičský zbor v Pružine organizuje turnaj o pohár Š. Závodníka - požiarnej súťaže, ktorá sa koná tradične koncom júla. V roku 2007 to bol už 14. ročník.

V špeciálnej učebni základnej školy sa konávajú stolnotenisové turnaje. Pri základnej škole sa nachádza ďalšie menšie ihrisko, využívané pre žiakov a v lete aj ostatnými občanmi.

Deti a mládež pracujú v krúžkoch pri ZŠ a v obci pri TJ - futbal, turistika, cykloturistika. V ZŠ ich vedú učitelia a nepedagogickí pracovníci. Za TJ funkcionári. Veľa detí navštevuje aj súkromnú umeleckú školu - v hudobnom a tanečnom obore pod vedením manželov Kardošovcov.

4. 2. 4 Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj

Na ekonomickom rozvoji obci sa podieľajú viacerí účastníci. Sú to predovšetkým podnikatelia v súkromnom sektore, ktorý priamo vplývajú na ekonomický a sociálny rozvoj cez produkciu tovarov, služieb a dopytom po práci, s ktorým súvisí rozhodujúca časť príjmov domácností.

Priemyselnou výrobou v obci sa zaoberajú: krajčírskedielne spoločnosť Makyta a. s., QM PLUS Pružina, kde je zamestnaných 40 žien. V obci sú tri stolárske dielne, ktorými majiteľmi sú Anton Valášek, Michal Kostka a Miroslav Kardoš, kde je zamestnaných približne 10 ľudí.

Ďalej sa prevádzkujú tri autodielne Milan Malatký, Jaroslav Čelko a Pavol Kvaššay, ktorí to vykonávajú ako hlavnú podnikateľskú činnosť.

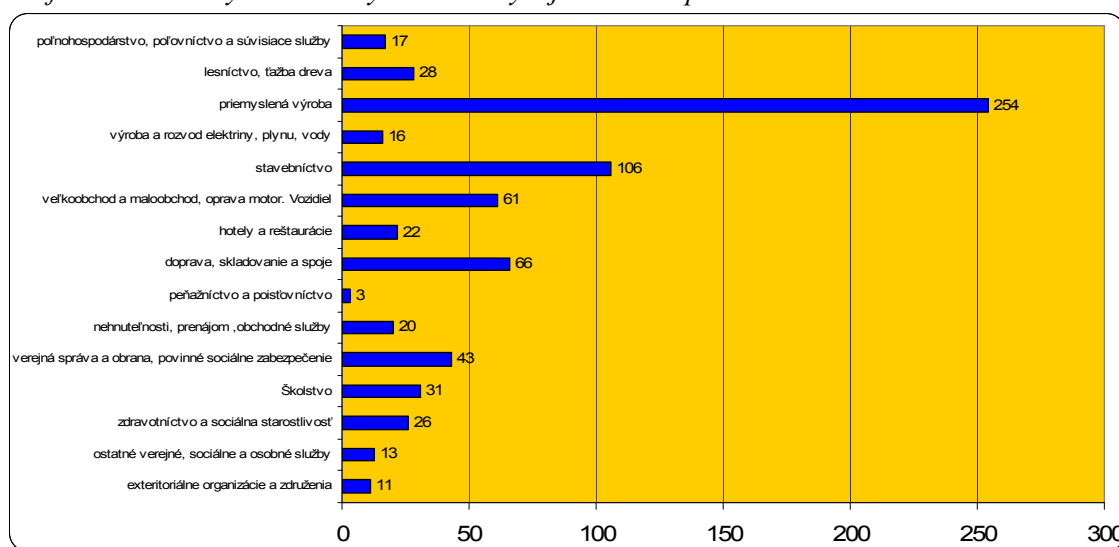
Poľnohospodársku výrobu zastrešuje SHR Apoleníková Oľga, ktorá v súčasnosti

chová približne 600 oviec a tento počet chce navýšiť na 1000 ks. Zamestnáva 17 obyvateľov obce. Má záujem o vybudovanie agropenziónu s poľnohospodárskym múzeom.

Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti

V obci Pružina bolo v roku 2001 podľa SODB 954 ekonomiky aktívnych obyvateľov, čo v percentuálnom vyjadrení predstavovalo 50 %.

Graf 4: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo bývajúce v obci podľa OKEČ

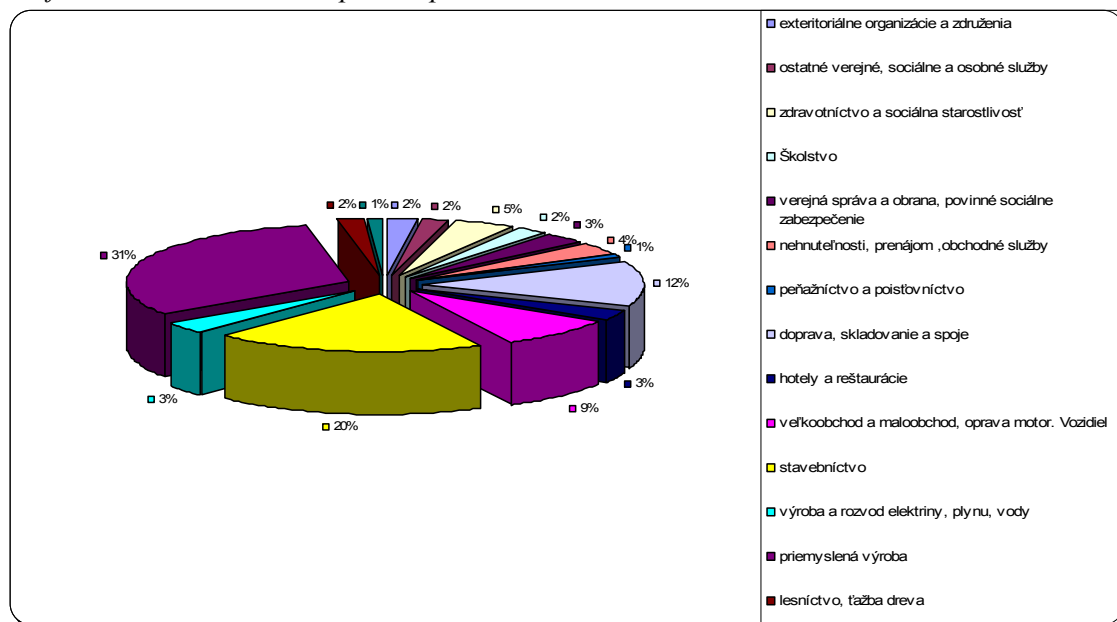
Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Podľa grafu 4 najviac obyvateľov v roku 2001 pracovalo v priemyselnej výrobe a to 254 ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo v percentuálnom vyjadrení znamená 27 %. 237 EAO bližšie nešpecifikovalo svoje zamestnanie. Preto nebolo možné presne identifikovať skladbu ekonomicky aktívnych obyvateľov. 106 EAO pracovalo v stavebníctve, 66 EAO v doprave, skladovania a spojov. V odvetví veľkoobchodu, maloobchodu a oprave motorových vozidiel pracovalo 61 EAO. Vo verejnej správe pracovalo 43 EAO, v školstve 31 EAO, v lesníctve a ťažbe dreva 28 EAO, v oblasti zdravotníctva a sociálnej starostlivosti 26 EAO. V hoteloch a reštauráciách pracovalo 22 EAO, v oblasti nehnuteľností 20 EAO, v poľnohospodárstve, a poľovníctve 17 EAO, v oblasti výroby a rozvodov elektriny plynu a vody 16 EAO. V ostatných verejných, sociálnych a osobných službách pracovalo 13 obyvateľov, v exterritoriálnych organizáciách a združeniach 11 EAO a najmenší počet pracoval v oblasti peňažníctva

a poisťovníctva a to v počte 3 EAO.

Obyvatelia obce odchádzajú za prácou do blízkeho okresného mesta Považská Bystrica, kde je dobre rozvinutý najmä strojársky priemysel, ale odchádzajú aj do iných regiónov Slovenska a do zahraničia.

Graf 5: Odchádzka EAO za prácou podľa OKEČ v %

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Najvýraznejší podiel odchádzky za prácou je v odvetví priemyselnej výroby (31 %, t.j. 132 EAO), ďalej v odvetví stavebníctva (20 %, t. j. 83 EAO), v odvetví dopravy, skladovania a spojov (12 %, t. j. 52 EAO), v odvetví veľkoobchodu a maloobchodu, opravy motorových vozidiel a motocyklov a spotrebného tovaru (9 %, t. j. 36 EAO).

Nezamestnanosť v obci Pružina

Tabuľka č. 3

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet uchádzačov o zamestnanie	116	99	104	64	52
Z toho ženy	57	59	59	33	25
Miera nezamestnanosti v %	6,1	5,2	5,5	3,3	2,7

Zdroj: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, vlastné spracovanie

K 31. 12. 2003 bolo v obci 116 evidovaných nezamestnaných. Tento počet postupne klesal. V roku 2004 bolo už v obci o 17 nezamestnaných menej a to 99 nezamestnaných. V roku 2005 sa počet nezamestnaných mierne zvýšil na hodnotu 104, ale v nasledujúcich rokoch zase klesal. V roku 2006 to bolo 64 nezamestnaných a v roku 2007 už len 52 nezamestnaných. Tento stav znižovania nezamestnanosti v obci bol dôsledkom alokovania sa zahraničných investorov do okresného mesta Považská Bystrica a tiež do blízkych miest Ilava a Dubnica nad Váhom, kde našli obyvatelia okolitých obcí zamestnanie hlavne v oblasti strojárskoho priemyslu.

K 31. 12. 2007 dosahovala miera nezamestnanosti v obci úroveň 2,7 %, čo je o 3,4 % menej ako v roku 2003.

4. 2. 5 Vplyv miestnej samosprávy na ekonomický rozvoj obce.

Rozpočet obce

Obec Pružina má bežný rozpočet, z ktorého financuje bežnú prevádzku obce, ale aj kapitálový rozpočet, ktorého zdroje slúžia na investičnú činnosť.

Príjmy bežného rozpočtu obce za roky 2003-2007

Tabuľka č. 4

Klasifikácia príjmov	2003	2004	2005	2006	2007
Daňové príjmy spolu	4 293	5 145	9 719	11 167	11 970
z toho: dane z príjmov FO	2 500	3 007	-	-	-
výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	-	-	8 363	9 808	10 621
Dane z príjmov PO	390	641	-	-	-
dane z nehnuteľností	448	475	667	705	657
špecifické dane	580	667	689	654	692
cestná daň	375	355	-	-	-
Nedaňové príjmy spolu	320	409	741	674	1 147
z toho: dividendy	15	22	22	29	30
z využívania majetku	160	102	93	76	136
administratívne poplatky a iné poplatky a platby	60	221	458	503	904
poplatky a platby za znečistenie ovzdušia	-	-	-	2	5
úroky z vkladov	30	25	7	8	11
iné nedaňové príjmy	55	39	161	56	61
Granty a transfery	10 934	11 706	9 859	9 846	10 344
z toho: transfery z národného úradu práce	118	-	-	-	-
tuzemské bežné granty	-	25	4	8	31
Transfery zo štátneho rozpočtu	10 816	11 681	9 855	9 838	10 313
Bežné príjmy spolu	15 547	17 260	20 319	21 880	23 461
Daňová sila obce (v Sk)	2 250	2 687	5 101	5 810	6 208
Ekonomická sila obce (v Sk)	8 148	9 013	10 666	11 383	12 168

Zdroj: obecný úrad Pružina, vlastné spracovanie

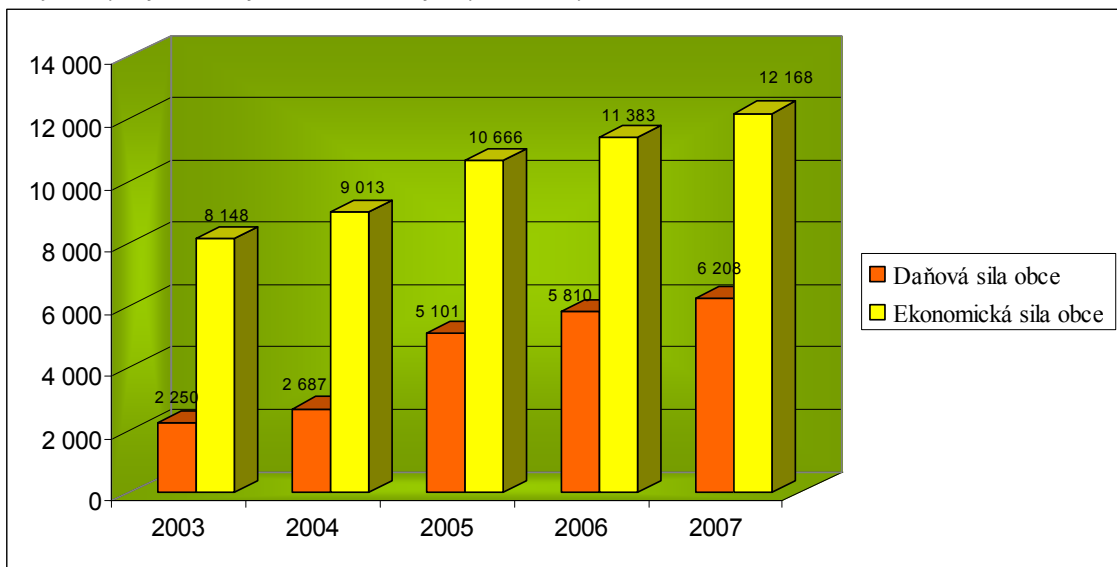
Bežný rozpočet obce

V roku 2007 príjmy bežného rozpočtu obce Pružina predstavovali 15 547 tis. Sk, pričom daňová sila obce vyjadrená na jedného obyvateľa dosiahla úroveň 2 250,- Sk a ekonomická sila obce, v ktorej boli započítané všetky príjmy obce dosiahla úroveň 8 148,- Sk na obyvateľa.

Vplyvom zmien v daňovom systéme, ktorý sa začal uplatňovať od 1. 1. 2005 sa zvýšili daňové príjmy obce v roku 2005 o 4 574 tis. Sk v porovnaní s rokom 2004 . V roku 2006 boli daňové príjmy o 1 448 tis. Sk vyššie ako v roku 2005 a v roku 2007 boli tieto príjmy vyššie o 803 tis. Sk ako v roku 2006.

Daňové príjmy obce tvoria rozhodujúcu časť celkových príjmov obce. V roku 2007 tvorili 51 % podiel na celkových príjmoch obce.

Graf 6: Vývoj daňovej a ekonomickej sily na 1 obyvateľa v Sk

Zdroj: vlastné spracovanie

Daňové príjmy sú stálymi príjmami v rozpočte obce. Do roku 2005 boli ich súčasťou daň z príjmov FO a daň z príjmov PO. Od 1.1. 2005 tieto dane nahradil výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve.

Daň z nehnuteľností, ktorú tvorí daň z pôdy, zo stavieb a z bytových a nebytových priestorov zabezpečila v roku 2003 obci 448 tis. Sk. Každým rokom sa výška tejto dane zvyšovala. V roku 2007 obec z dane z nehnuteľností získala 657 tis. Sk. Zastupiteľstvo môže ovplyvniť výšku tejto dane cez stanovenie výšky sadzieb za jednotku plochy. Tým si obec môže zabezpečiť vyššie príjmy do rozpočtu obce.

Do daňových príjmov sa začleňujú aj špecifické dane, ktoré sú tvorené daňou za psa, za nevýherné hracie prístroje, za ubytovanie, z využívania verejného priestranstva a tiež daňou za komunálne odpady a drobný stavebný odpad. Práve táto daň za komunálne odpady a drobný stavebný odpad tvorí najväčšiu časť zo špecifických daní. V roku 2007 tvorila daň za komunálne odpady a drobný stavebný odpad 94 % podiel z celkovej hodnoty špecifických daní.

Nedaňové príjmy tvorili v roku 2003 iba 2 % podiel z celkových príjmov. Výška nedaňových príjmov sa zvyšovala každým rokom a v roku 2007 tvorila 5 % podiel z celkových príjmov.

Tieto príjmy sú tvorené administratívnymi a inými poplatkami a platbami, z ktorých najväčší podiel majú poplatky za predaj tovarov a služieb. Tvorili v roku 2007 72 % podiel z administratívnych poplatkov.

Nedaňové príjmy sú tvorené aj príjmami z prenajatých pozemkov, budov a garáží, ktoré v roku 2007 tvorili 12 % z nedaňových príjmov. Obec prenajíma byty, priestory kultúrneho domu, priestory zdravotného strediska, pozemky na skladovanie pri stavbe bytového domu, lesné pozemky a tiež prenajíma zariadenie kultúrneho domu ako sú napríklad stoly a stoličky.

Nedaňové príjmy tvoria aj úroky z vkladov, ktoré tvorili v roku 2007 necelé 1 % z nedaňových príjmov a tiež poplatky a platby za znečistenie ovzdušia, ktoré boli súčasťou nedaňových príjmov len v rokoch 2006 a 2007 a to len v nepatrnom množstve. Ide o poplatky z malých zdrojov znečistenia ovzdušia.

Granty a transfery sú tvorené transfermi z národného úradu práce na aktívnu politiku práce (verejno – prospešné práce), tuzemskými bežnými transfermi a transfermi v rámci verejnej správy zo štátneho rozpočtu na školstvo (na prestavbu Základnej školy v obci), na spoločné úrady, na nákup školských potrieb ako aj na kultúrne poukazy. Obci sa nepodarilo zatiaľ získať granty zo štrukturálnych fondov EÚ.

Výdavky bežného rozpočtu

V rozpočtovom hospodárení obce platí zásada vyrovnanosti bežného rozpočtu. Bežné výdavky nemôžu prekročiť bežné príjmy, ktoré má obec za rok. Túto zásadu obec rešpektovala vo všetkých analyzovaných rokoch.

Výdavky bežného rozpočtu obce

Tabuľka č. 6

Funkčná klasifikácia výdavkov	2003	2004	2005	2006	2007
Výdavky miestnej správy	2 871	2 967	4 034	4 283	4 492
Verejný poriadok PO a bezp.	77	69	72	87	133
Ekonomická oblasť	367	393	276	397	361
Ochrana ŽP	1 545	722	761	956	896
Bývanie a obč. vybavenosť	508	692	640	635	611
Zdravotníctvo	52	45	52	43	117
Rekreácia, kultúra, nábož.	527	370	629	622	783
Vzdelávanie	1 701	2 063	2 702	2 821	2 654
Sociál. Zabezpečenie	10	5	627	672	843
Výdavky spolu	7 660	7 326	9 795	10 516	10 890

Zdroj: Obecný úrad Domaniža, vlastné spracovanie

Výdavková časť rozpočtu obecného úradu je orientovaná najmä na výdavky na verejnej správy obecného úradu. Tieto výdavky predstavujú podstatnú časť výdavkov a sú rôznorodé. Sú spojené s prevádzkou obecného úradu a obecného zastupiteľstva. Kým v roku 2003 boli vo výške 2 871 tis. Sk, v roku 2007 predstavovali hodnotu 4 492 tis. Sk, čo je 41 % z celkových ročných výdavkov. Ich nárast je spojený predovšetkým s rozvojom obce, prenosom kompetencií, čo spôsobilo nárast administratívnych prác a s tým spojené prijímanie nových pracovníkov. Tieto výdavky konkrétne súviseli so mzdami a odmenami orgánov samosprávy, príspevkami do poisťovní, cestovnými náhradami, spotrebovaným materiálom, energiou, telekomunikačnými službami a špecifickými službami.

Druhú najväčšiu časť výdavkov predstavujú výdavky na vzdelávanie. Tieto výdavky sú predovšetkým na chod materskej a základnej školy v obci. V roku 2007 predstavovali 24 % podiel z celkovej výšky výdavkov.

Výdavky na ochranu životného prostredia predstavujú tretiu najväčšiu časť výdavkov bežného rozpočtu. V roku 2007 dosahovali hodnotu 896 tis. Sk, čo

predstavuje 8,2 % z ročných výdavkov.

Kapitálový rozpočet obce

Kapitálový rozpočet obce Pružina za roky 2003 – 2007

Tabuľka č.5

Kapitálový rozpočet	2003	2004	2005	2006	2007
Kapitálové príjmy spolu	12	303	2651	4 932	200
Kapitálové výdavky spolu	2 485	2 652	3 477	6 543	23 255

Zdroj: Obecný úrad Pružina, vlastné spracovanie

Príjmy kapitálového rozpočtu boli v roku 2003 tvorené len príjmami z predaja pozemkov a predstavovali 12 tis. Sk. V roku 2004 boli tvorené tuzemskými kapitálovými transfermi a príjmami z predaja pozemkov. V roku 2005 sa kapitálové príjmy zvýšili a boli tvorené kapitálovými transfermi zo štátneho účelového fondu, ktoré boli použité na výstavbu kanalizácie, príjmami z predaja pozemkov ale aj zo združených investičných prostriedkov a kapitálových grantov. V roku 2006 boli tvorené tuzemskými kapitálovými transfermi v rámci verejnej správy zo štátneho rozpočtu vo výške 837 tis. Sk, zo štátneho účelového fondu vo výške 3 400 tis. Sk, ktoré boli opäť použité na výstavbu kanalizácie, ďalej príjmom z predaja pozemkov 468 tis. Sk, príjmom z predaja kapitálových aktív vo výške 217 tis. Sk a kapitálovými príjmami zo združených investičných prostriedkov v hodnote 9 tis. Sk. V roku 2007 boli kapitálové príjmy tvorené len príjmami z predaja pozemkov v hodnote 200 tis. Sk.

Kapitálové výdavky v roku 2007 boli tvorené výdavkami na rekonštrukciu a modernizáciu v hodnote 925 tis. Sk, prípravnú projektovú dokumentáciu v hodnote 1 039 tis. Sk a realizáciu nových stavieb – bytové domy v obci, ktoré predstavovali 19 074 tis. Sk.

Z rekapitulácie rozpočtového hospodárenia obce Pružina vyplýva nasledovné:

- Obec mala vo všetkých analyzovaných rokoch bežný rozpočet prebytkový, čo znamená, že príjmy prevyšujú výdavky.
- Obec sa každoročne snaží zabezpečovať prebytkový rozpočet. Zdroje bežného rozpočtu obec využíva na zabezpečenie samosprávnych funkcií a zabezpečenie verejno – prospešných služieb.
- Prebytok hospodárenia v rámci bežného rozpočtu obec používa na tvorbu

rezervného fondu vo výške 10 % a zvyšok presúva do bežných príjmov v nasledujúcom roku.

Rekapitulácia rozpočtového hospodárenia obce

Tabuľka č. 6

ROZPOČTY	2003	2004	2005	2006	2007
Bežné príjmy spolu	15 547	17 260	20 319	21 880	23 461
Bežné výdavky spolu	7 660	7 326	9 795	10 516	10 890
Kapitálové príjmy spolu	12	2 651	303	4 932	200
Kapitálové výdavky spolu	2 485	3 477	2 652	6 543	23 255
Finančné operácie	2 180	360	400	615	21 899

Zdroj: Obecný úrad Pružina, vlastné spracovanie

Obecný majetok a jeho využitie

Obec Pružina disponovala k 31.12. 2007 s majetkom v celkovej hodnote 66 111 tis. Sk. Majetková sila obce predstavovala v prepočte na obyvateľa 35 428,- Sk.

Štruktúra majetku obce v tis. Sk

Tabuľka č. 7

Ukazovateľ	Roky				
	2003	2004	2005	2006	2007
1. Neobežný majetok	29 817	41 582	48 183	52 463	66 111
V tom					
DNM	-	-	217	266	156
DHM	8 858	31 386	37 738	41 973	57 847
DFM	100	10 196	10 228	10 224	8 108
2. Obežný majetok	2 147	1 963	2 698	2 163	2 194
V tom					
Zásoby	283	275	277	325	215
Pohľadávky	119	28	96	79	69
Finančný majetok	1 465	1 353	2 075	1 749	1 910
Poskytnuté návratné finančné výpomoci	280	280	250	10	10
Majetok obce spolu	31 946	43 545	50 881	54 626	68 305
Majetková sila obce	16 743	22 739	26 709	28 421	32 835

Zdroj: obecný úrad Pružina, vlastné spracovanie

Počas sledovaného obdobia rokov 2003 až 2007 hodnota majetku obce stúpla až dvojnásobne. Kým v roku 2003 hodnota majetku dosiahla 31 946 tis. Sk, v roku 2007 to už bolo 68 305 tis. Sk. Najväčší podiel z celkového majetku má dlhodobý hmotný majetok, ktorý v roku 2007 dosahoval 85 % podiel z celkového majetku obce. Dlhodobý hmotný majetok je tvorený stavbami, pozemkami, strojmi, prístrojmi zariadeniami. Štruktúru dlhodobého hmotného majetku obce za roky 2003 – 2007 znázorňuje nižšie uvedená tabuľka.

Štruktúra DHM obce v tis. Sk

Tabuľka č.8

DHM	2003	2004	2005	2006	2007
Pozemky	321	399	4 566	4 846	5 458
Umelecké diela	147	147	147	147	147
Stavby	5 126	5 944	5 536	5 809	9 431
Stroje	96	69	32	56	119

Zdroj: Obecný úrad Domaniža, vlastné spracovanie

Pozemky dosiahli v roku 2003 hodnotu 321 tis. Sk, táto hodnota v sledovanom období stúpala, pretože obec kupovala pozemky a v súčasnosti ich prenajíma súkromne hospodáriacej roľníčke a obyvateľom obce, z tohto prenájmu idú príjmy do rozpočtu obce. V roku 2007 už tieto pozemky dosahovali hodnotu 5 458 tis. Sk.

Umelecké diela v obci mali v sledovanom období rovnakú hodnotu. Ide o bustu Štefana Závodníka, ktorá je postavená pri kultúrnom dome a má hodnotu 147 tis. Sk.

Hodnota stavieb sa v sledovanom období zvyšovala. Dôvodom je najmä rozširovanie plynofikácie a zavedenie bezdrôtovej televízie v obci. V roku 2007 sa výrazne zvýšila hodnota stavieb z dôvodu, uvedenia do prevádzky budovy zdravotného strediska.

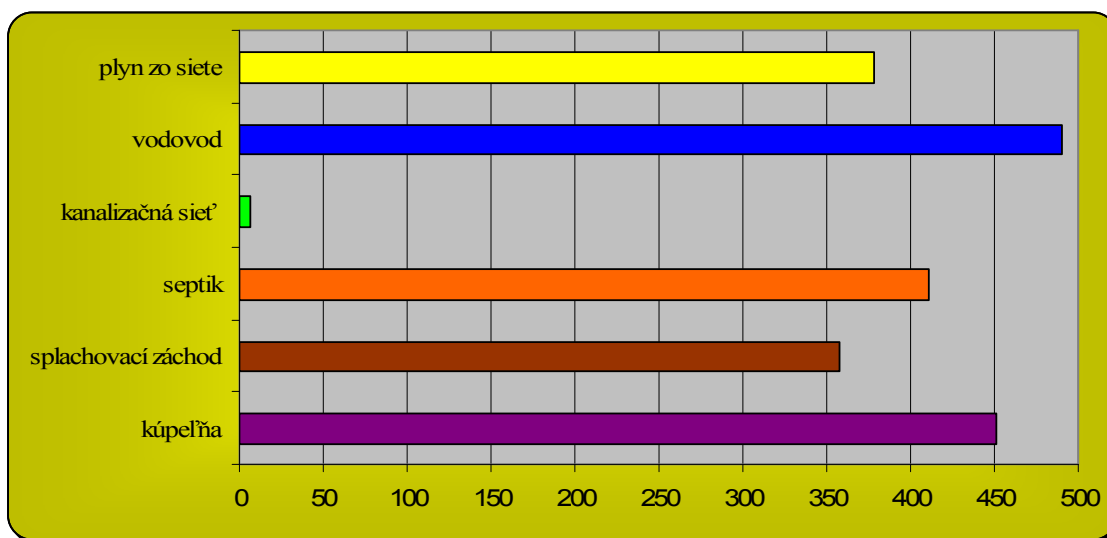
4. 2. 6 Sociálna infraštruktúra

Podľa výsledkov SODB v roku 2001 bolo v obci 661 domov, z toho bolo 495 trvale obývaných domov a zvyšných 165 domov bolo neobývaných. 31 domov bolo určených na rekreáciu. Priemerný vek domov v obci bol 37 rokov. Prevažná časť domov je prízemných s 1 - 2 nadzemnými podlažiami.

V obci sa nachádzajú tiež bytové domy, v ktorých je 72 bytových jednotiek. Momentálne sa v obci budujú ďalšie dva bytové domy s kapacitou 38 dvoj

a trojizbových bytov. Tieto byty sa realizujú pomocou Štátneho fondu rozvoja bývania a mali by slúžiť predovšetkým pre mladých ľudí.

Graf 6: Vybavenosť trvale obývaných bytov v roku 2001

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Vybavenosť bytov v roku 2001 bolo na dobrej úrovni. Na plyn bolo napojených 73 % trvalo obývaných bytov, vodovodom bolo vybavených 95 % trvalo obývaných bytov. Len 1 % trvalo obývaných bytov bolo napojených na kanalizačnú sieť. Splachovacím záchodom bolo vybavených 69 % trvalo obývaných bytov a kúpeľňou bolo vybavených 87 % domácností.

Školstvo

Obec Pružina má vlastnú materskú školu s kapacitou 50 detí. Materskú školu navštevujú deti aj z okolitých obcí Ďurďové a Tŕstie.

V obci Pružina sa nachádza Základná škola - Štefana Závodníka pre 1. a 2. stupeň. V školskom roku 2006/2007 ju navštevovalo 331 žiakov, z toho dochádza do obce 16 žiakov z obce Ďurďové, z obce Tŕstie 24 žiakov, z Podskalia 20 žiakov, z Dolného Lieskova 41 žiakov, z obce Horný Lieskov 25 žiakov a z obce Slopná 14 žiakov. 30 žiakov po školskom vyučovaní navštevuje školský klub detí.

Základnej škole Štefana Závodníka nepochybne na počet žiakov chýba telocvičňa, ktorá by slúžila aj širokej verejnosti. Projekt na výstavbu je spracovaný a obec ako zriaďovateľ sa chce uchádzať o finančné prostriedky na túto stavbu.

Zdravotníctvo

Obec Pružina má vlastné zdravotné stredisko, kde sa nachádza detská ambulancia s jedným lekárom a ambulancia pre dospelých s jedným lekárom.

Tieto služby využívajú nielen obyvatelia obce Pružina, ale aj obyvatelia priľahlých obcí Ďurďové, Trstie, Dolný a Horný Lieskov a Slopná. V obci je vybudovaná aj lekáreň, ktorá slúži občanom a taktiež obyvateľom priľahlých obcí.

Sociálna starostlivosť

Obec Pružina poskytuje opatrovateľskú službu, na ktorú prispievajú obyvatelia aj obecný úrad. Túto prácu vykonáva deväť opatrovateľiek.

Obecný úrad sa podieľa na mzde opatrovateľiek 75%. Pracovná doba opatrovateľiek sa uskutočňuje úväzkovo od 2 do 7,5 hodín denne. Ročný náklad na opatrovateľskú službu je cca 533.000,- Sk. Obec Pružina zabezpečuje aj stravu pre starších obyvateľov - v jedálni materskej školy, kde majú možnosť stravu si vyzdvihnúť sami.

Služby obyvateľstvu

Obec Pružina poskytuje občanom tieto služby:

- COOP Jednota – zmiešaný tovar
- Pavol Kardoš – potraviny + zelenina
- Rosst potraviny + espresso
- Mauerová Irena – zmiešaný tovar
- Rozličný tovar – Krónerová
- Farby-Laky – Kvasnicová
- Butik Jarka - 1 zamestnanec
- Cukráreň Včielka - Jakubech
- Lekáreň BELMEDIKA
- Kozmetické služby Krónerová Ľuba
- Pohostinstvo Kopeček - Šebáková Eva
- Reštaurácia Pod orechom - Janiga
- Butik IVANA - Gazdíková Ivana

Obec Pružina má cintorín aj s Domom smútku. V obci sa taktiež nachádza rímsko-katolícky kostol, 3 kaplnky, Ružencovej Panny Márie, kaplnka sv. Jána Nepomuckého a od r. 2006 aj kaplnka Božského Srdca Ježišovho. Sväté omše sú vždy dve v nedeľu v katolíckom kostole a každý deň v týždni podľa rozpisu. Kostol je zasvätený svätej Žofii.

V obci Pružina sa nachádza pošta, ktorá je otvorená pre obyvateľov obce od 8 hodiny do 15 hodiny v pracovných dňoch.

Obecný úrad obce Pružina sa nachádza v centrálnej časti obce vo vyhovujúcich priestoroch. Budova obecného úradu bola rekonštruovaná v roku 2006. Prenesený výkon štátnej správy na úseku stavebnom, opatrovateľskej služby a pozemných komunikácií zabezpečuje Spoločný úrad Jasenica pre viacero obcí.

Obecný úrad zamestnáva 7 zamestnancov. Obecné zastupiteľstvo tvorí 9 poslancov a hlavný kontrolór obce.

V obci je vytvorená komisia pre

- životné prostredie,
- sociálno-zdravotná,
- stavebná, finančná komisia a
- komisia pre kultúru a šport.

Obec využíva aj miestny rozhlas, ktorý bol vybudovaný v 70. rokoch. Je poruchový a uvažuje sa o zavedení bezdrôtového rozhlasu.

V obci Pružina sa nachádzajú tri rekreačné zariadenia: RZ Priedohorie, RZ Podskalje a rekreačná chata VITA. Kapacita týchto rekreačných zariadení je vyše 300 ubytovacích miest, ktoré sú využívané predovšetkým v letných mesiacoch.

4. 2. 7 Technická infraštruktúra

Komunikačnú kostru riešeného územia tvorí cesta III/06150 a miestne komunikácie. Celková dĺžka miestnych komunikácií je 10,4 km.

Najbližšia železničná stanica sa nachádza v Beluši a v Považskej Bystrici.

Hlavnou dopravnou a urbanizačnou osou je cesta č.III/06150. Na ňu sú napojené cesty IV. triedy.

Bežné úpravy vozoviek sa prevádzajú postupne podľa finančných možností jednak Trenčianskeho samosprávneho kraja, ako i obce /miestne komunikácie/

Hromadnú dopravu zabezpečuje Slovenská autobusová doprava Považská

Bystrica na báze autobusov. Dopravné vzťahy vznikajú najmä smerom do Považskej Bystrice a Púchova, kde sú pracovné príležitosti, ako aj s okolitými obcami Trstie, Lieskov, Slopná a Sverepec.

Najbližšie čerpacie stanice sú v Považskej Bystrici a Rajci rovnako aj servisné opravné kapacity.

Zásobovanie vodou

Obec Pružina má vybudovaný verejný vodovod. Na vodovod je pripojených približne 80% domácností, čo predstavuje približne 550 domov. Vlastné studne využíva 150 domov, ktoré využívajú aj na hospodárske účely. Vodovod spravuje a zároveň majiteľom vodovodu je Považská vodárenská spoločnosť, a.s..

Kanalizácia a ČOV

Kanalizácia - odvádzanie a likvidovanie odpadových vôd bude uskutočňované do novej navrhovanej kanalizačnej siete. V súčasnej dobe bude dobudovaná kanalizácia a ČOV je pred kolaudáciou. Po dobu dobudovania kanalizačnej siete sú odpadové vody z rodinných domov odvádzané do samostatných nepriepustných žump s obsahom 9 m³ na jednu bytovú jednotku. Obec Pružina patrí do vodárenskej spoločnosti SVS Považská Bystrica. Kanalizácia má dĺžku 3,12 km.

Elektrifikácia

Obec Pružina je elektrifikovaná na 100%, vedenie je nadzemné. Verejné osvetlenie obce nie je na požadovanej úrovni, pravidelne si vyžaduje údržbu. Priebežne sa staré svietidlá zamieňajú za výkonnejšie a úspornejšie. V obci je verejné osvetlenie výbojkové aj žiarivkové. Celkovo je asi 150 žiaroviek s príkonom 100 W. Osvetlenie je vedené po betónových stĺpoch, len ojedinele po drevených.

Plynofikácia

Obec Pružina je plynofikovaná od roku 1995-97. Materiál použitý na plynofikáciu je plast. Pripojených je približne 85% domácností, čo predstavuje 550 domov v obci.

Plynofikácia bola realizovaná v roku 1998-2000 podľa schváleného generelu plynofikácie obce. Na distribučnú vetvu vysokotlakového plynovodu je obec napojená

prostredníctvom prípojky ukončenej regulačnou stanicou. Regulačná stanica je umiestnená v obci Dolný Lieskov. Miestne strednotlakové rozvody plynu sú zrealizované z PE potrubia s prevádzkovým tlakom.

Telekomunikácie

Obec Pružina má telekomunikačné pripojenie ST – 250 a je pripojená na digitálnu ústredňu. V obci sa nachádzajú 2 verejné automaty pre obyvateľov.

Obyvatelia obce využívajú pokrytie mobilných operátorov T-mobile a Orange, ktorý pokrývajú signálom približne 99% územia.

Obecný úrad je napojený na internet cez ISDN linku. Vzhľadom k tomu, že v obci nie je zavedený vysokorychlostný internet, túto službu využíva cca 20 % domácností.

V obci je bezdrôtová televízia, ktorú využíva cca 65 % domácností.

Odpadové hospodárstvo

Komunálny odpad v obci Pružina je likvidovaný odvozom na skládku vo Sverepci. Obec zabezpečuje aj separáciu odpadu: pevný domový odpad, plasty, sklo, železný šrot, papier, autobatérie, elektronický odpad, textil. Triedený a domový odpad vyváža MTS Považská Bystrica, Mach Trade, Sereď. Odpad sa vyváža 2x mesačne. Obec Pružina zabezpečuje aj separovaný zber:

- 1x mesačne plasty, sklo, textil
- elektrozariadenia - podľa potreby.

Zberné nádoby má každá domácnosť podľa potreby. V obci Pružina sú zberné nádoby rozmiestnené v miestnych častiach Chmelisko, Briestenné, Priedhorie, pri cintoríne a pri garážach.

Náklady na odvoz a likvidáciu odpadu ročne predstavujú cca. 900 000,- Sk

5. SWOT analýza

Obec Domaníža	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- existencia prírodných zdrojov – vodné zdroje- vysoká podnikateľská aktivita v obci- nízka miera nezamestnanosti- prebytkový rozpočet obce- čerpanie prostriedkov z fondov EÚ- vysoká hodnota obecného majetku- dobrá vybavenosť bytov v obci- dobre fungujúca MŠ a ZŠ v obci- zabezpečená zdravotnícka starostlivosť v obci - zdravotné stredisko a lekáreň priamo v obci- dobré vybavenie službami- dobré dopravné spojenie a dopravná prístupnosť- dostatočne vybudovaná TI	<ul style="list-style-type: none">- klesajúca pôrodnosť- negatívna hodnota migračného salda- malý záujem mladých ľudí o kultúrne a spoločenské dianie v obci- slabá propagácia existujúcich služieb- pracovné príležitosti mimo miesta bydliska- absencia zubného lekára- zastaralá budova KD
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">- zlepšenie propagácie obce- rozvoj aktivít vidieckeho CR- získavanie ďalších finančných prostriedkov z fondov EÚ- výstavba nájomných bytov pre mladé rodiny- existencia plochy pre individuálnu výstavbu- dobudovanie kanalizácie- aktívnejšie zapájanie mládeže do kultúrneho života v obci- zlepšenie starostlivosti o obyvateľov v poproduktívnom veku- investovanie v rámci rozvoja CR v obci	<ul style="list-style-type: none">- nestabilný prirodzený prírastok- odchod EAO mimo obec, do iných regiónov Slovenska a do zahraničia- pasivita mladých ľudí v obci

Obec Pružina	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - existencia prírodných zaujímavostí v obci Pružina - zdravé životné prostredie - znižujúca sa miera nezamestnanosti - kultúrne tradície - starostlivosť o sociálne slabších obyvateľov - budovanie dvoch bytoviek a príprava pozemkov k budovaniu rodinných domov - prítomnosť školských zariadení a zdravotníckeho zariadenia v obci 	<ul style="list-style-type: none"> - slabé služby v oblasti cestovného ruchu - nevyužitá pomerne rozsiahla plocha na podnikateľské účely - nefunkčná kanalizácia – znečisťovanie prostredia - pomerne veľká vzdialenosť od okolitých miest - poloha v chránenej krajinskej oblasti /značná obmedzenosť v podnikaní/ - málo príležitostí na kultúrne a športové vyžitie pre mladých ľudí a návštevníkov obce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - využiť priestory na podnikanie v obci Pružina - poľnohospodársku pôdu lepšie využiť - naviazať na zvýšenie povedomia o obci na základe kultúrnych tradícií - vzhľadom na zalesnenosť, príležitosť na využívanie biomasy - rozvoj agroturistiky - zhodnotiť kvalitné vodné zdroje - nové pracovné príležitosti pri ekologických aktivitách - prezentácia obce na internete 	<ul style="list-style-type: none"> - zvyšujúci sa priemerný vek obyvateľov - ohrozenie stability lesných ekosystémov - pomalé utlmovanie neefektívnych činností v regióne - žiadne investície v oblasti cestovného ruchu - znížené povedomie o obci

6. Záver

Analýzou jednotlivých rozvojových faktorov sme dospeli k nasledovným záverom:

- Kataster oboch obcí sa nachádza v mierne teplej klimatickej oblasti. Zrážky sa v tejto oblasti vyskytujú v priebehu celého roka, najintenzívnejšie v mesiaci jún a júl. Územie oboch obcí sa zaraďuje do povodia rieky Váh a lokality oboch obcí sú veľmi bohaté na pitnú vodu a zaraďujú sa medzi dôležité chránené vodohospodárske oblasti Slovenska. V obidvoch katastroch je pôdny fond pokrytý prevažne lesmi. V obci Domaniža je to v percentuálnom vyjadrení 70 % a v obci Pružina tvoria lesy 80 %. Prevládajú lesy listnaté. Prevažujúci je porast bukových, smrekových a borovicových lesov.

- Jedným z rozhodujúcich faktorov ovplyvňujúcich rozvoj obcí je obyvateľstvo. Zo sledovaných obcí je Pružina ľudnatejšia. V roku 2007 mala 1 928 obyvateľov. Obec Domaniža mala v roku 2007 o 455 menej, teda 1 473 obyvateľov. V súvislosti s migračným prírastkom, resp. úbytkom v obci Pružina dosahoval po všetky roky analyzovaného obdobia kladné hodnoty. V obci Domaniža mal tento ukazovateľ v dvoch rokoch zápornú hodnotu. V roku 2004 mal hodnotu -9 a v roku 2007 dosahoval hodnotu -11. Index starnutia dosiahol v obci Domaniža v roku 2001 pozitívnu hodnotu 91,3, čo znamená že v obci je dostatok predproduktívneho obyvateľstva. V obci Pružina je situácia o niečo horšia. Tu index starnutia presiahol hodnotu 100, čo znamená, že populácia obce demograficky starne, znižuje sa počet obyvateľov v predproduktívnom veku. Je to spôsobené najmä tým, že sa rodí menej detí, mladí ľudia obec opúšťajú, najmä z dôvodov zamestnanosti.

- Z ekonomického hľadiska má najväčší význam pre ďalší rozvoj obce ekonomicky aktívna zložka obyvateľstva. Túto zložku tvorilo v obci Domaniža v roku 2001 694 ekonomiky aktívnych obyvateľov, čo v percentuálnom vyjadrení predstavovalo 74,8 %. Ekonomiky aktívne obyvateľstvo v obci Pružina zastupovalo 954 obyvateľov, čo je v percentuálnom vyjadrení 50 %.

- Daňové príjmy ako celok predstavujú stabilný druh príjmov obce. Kým v roku 2003 boli daňové príjmy obce Domaniža vo výške 3 114 tis. Sk, v roku 2007 dosiahli výšku 10 287 tis. Sk, čo je nárast o 7 173 tis. Sk. V obci Pružina sa zvýšili daňové príjmy obce z roku 2003 až 2007 z hodnoty 4 293 tis. Sk na 11 970 tis. Sk

- Z vývoja daňovej a ekonomickej sily vyplýva, že oba ukazovatele majú v obci Domaniža stúpajúcu tendenciu. V priebehu sledovaného obdobia sa hodnota ekonomickej sily na jedného obyvateľa zvýšila o 3 516,- hlavne z dôvodu rozvoja podnikateľskej aktivity obyvateľov obce a firiem drobných živnostníkov, ktorí majú v obci trvalé bydlisko. Daňová sila obce dosiahla v roku 2007 6 983,- sk na jedného obyvateľa. Podobná situácia bola zaznamenaná aj v obci Pružina, kde výška daňovej sily na obyvateľa dosiahla hodnotu 6 208,- Sk na jedného obyvateľa a ukazovateľ ekonomickej sily obyvateľstva bol na úrovni 12 168,- Sk na jedného obyvateľa. K týmto výsledkom výraznou mierou prispeli dotácie a transfery od štátu, ktoré obce obdržali počas sledovaného obdobia.

- Výdavková časť rozpočtu v obidvoch obciach bola v priebehu analyzovaného obdobia orientovaná hlavne na výdavky spojené s výkonom samosprávnych funkcií obce., výdavkami na údržbu majetku, ochranu životného prostredia, vzdelávanie, a v menšej miere na kultúrne a sociálne zabezpečenie obyvateľov obce.

- Priestory občianskej vybavenosti v oboch obciach spĺňajú potreby zodpovedajú požiadavkám kladeným na občiansku vybavenosť. V oboch obciach sa nachádzajú zdravotné zariadenia, kde poskytujú služby všeobecný a detský lekár. Obidve obce majú aj lekáreň priamo v obci. Obe obce disponujú predškolskými zariadeniami aj Základnými školami. V obci Domaniža už Základná škola prešla celkovou rekonštrukciou z prostriedkov európskych fondov a ešte sa má dobudovať telocvičňa. V obci Pružina sa momentálne snažia získať finančné prostriedky z fondov na zabezpečenie kompletnej prestavby Základnej školy. V oboch obciach je dostatočne rozvinutá maloobchodná sieť, obe obce disponujú obednou knižnicou, kultúrnym domom, domom smútkom, kostolom s cintorínom.

- Obec Domaniža sa nachádza 11 kilometrov od okresného mesta Považská Bystrica a obec Pružina sa nachádza 17 km od tohto mesta. Obe obce majú dobré dopravné spojenie a prepojenie do okolitých obcí. Obe obce patria ku obciam ,ktoré majú dobre vybavenú technickú infraštruktúru.

- Obe obce patria do mikroregiónu Strážovské vrchy, ktorý združuje fyzické a právnické osoby, ktorých cieľom je zabezpečenie ďalšieho všestranného a trvalo udržateľného rozvoja obcí chránenej krajinej oblasti Strážovské vrchy a významných zdrojov pitnej vody.

7. ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. BALÁŽOVÁ, E. - PAPCUNOVÁ, V. 2007. Zabezpečovanie samosprávnych kompetencií v jednotlivých veľkostných kategóriách obcí – prípadová štúdia In: *Medzinárodné vedecké dni 2006. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2007, s. 659-666., ISBN 80-8069-704-3.
2. BAŠOVÁ, S. 2001. Vidiecke sídlo a krajina. In: *Nekonvenčné prístupy k tvorbe slovenského vidieka*. Nitra: KZKA FZKI, SPU, 2001, s.125-129.
3. BELAJOVÁ, A. 1999. Podmienky pre rozvoj vidieka. In: *Medzinárodné vedecké dni '99. Zborník vedeckých príspevkov. V. sekcia – Rozvoj vidieka a obcí*. Nitra: SPU, 1999. s. 145-150., ISBN 80-7137-661-2.
4. BELAJOVÁ, A. – BALÁŽOVÁ, E. 2004. *Ekonomika a manažment územných samospráv*. Nitra: SPU, 2004, 183 s., ISBN 80-8069-127-4.
5. BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M. 2002. *Regionálna ekonomika*. Nitra: SPU, 2002, 220 s. ISBN 80-7586-378-3.
6. BELAJOVÁ, A. – GABAŠOVÁ, R. 2003. Faktory ovplyvňujúce rozvojovú úroveň vidieckych regiónov. In: *Vidiek – Šanca pre rozvoj: Súčasné problémy rozvoja vidieckeho priestoru. Zborník referátov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Nitra: SPU, 2003, s.67-73., ISBN 80-8069-269-6.
7. FÁZIKOVÁ, M. 1996. Problémy vidieka na Slovensku – východiská, ktoré ponúkajú skúsenosti z krajín V-4 pre rozvoj slovenského vidieka. In: *Vidiek – šanca pre ekonomický rozvoj*. Nitra: VŠP, 1996, s.17-22.
8. FÁZIKOVÁ, M. 1999. Prístupy k chápaniu a definícii pojmu „vidiek“. In: *Medzinárodné vedecké dni '99. Zborník vedeckých príspevkov. V. sekcia – Rozvoj vidieka a obcí*. Nitra: SPU, 1999., s. 9-16., ISBN 80-7137-661-2.
9. FÁZIKOVÁ, M. 2003. Demografický pohyb vidieckeho obyvateľstva v období transformácie spoločnosti. In: *Vidiek – šanca pre rozvoj: súčasné problémy rozvoja vidieckeho priestoru. Zborník referátov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Nitra: SPU, 2003, s. 14-20., ISBN 80-8069-269-6.

10. FÁZIKOVÁ, M. – NOVOTNÝ-MLYNARČÍK, K. – LACINA, P. 2000. Typológia vidieckych regiónov ako nástroj politiky rozvoja vidieka. In: *Medzinárodné vedecké dni 2000. Zborník vedeckých prác z medzinárodných vedeckých dní.* Nitra, Nitra: SPU, 2000, s. 52-63., ISBN 80-7137-718-X.
11. FÁZIKOVÁ, M. STEHLÍKOVÁ, B. LACINA, P. 1999. Základná typológia vidieckych obcí v SR z hľadiska demografického vývoja. In: *Zemědělská ekonomika.* Praha. 1999., č. 45, s. 85-90., ISSN 0139-570-X.
12. GABAŠOVÁ, R. 2002. Majetok obcí a hospodárenie s majetkom obcí. In: *Mladá veda 2001: Zborník vedeckých prác s medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov.* Nitra: SPU, 2002, s. 405-408, ISBN 80-7137-971-9.
13. GÉCIOVÁ, M. 2002. Základy a teória verejnej správy. Košice: UPJŠ, 2002, 136 s., ISBN 80-7097-492-3.
14. HAMALOVÁ, M. – ŽÁRSKA, E. 2002. Ekonomika územnej verejnej správy. Nitra: FE UKF, 2002, ISBN 80-8050-518-7.
15. HORVÁTHOVÁ, M. 2002. *Organizačné štruktúry – základ fungovania verejnej správy a firiem.* Košice: FUS UPJŠ, 2002, 189 s., ISBN 80-7079-479-6.
16. HRABALOVÁ, S. 2004. Teorie a prax rozvoje měst a obcí. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 93 s., ISBN 80-210-3356-8.
17. HRUBÝ, J. 1998. Vidiek v demografickej klasifikácii a vývojových zmenách. In: *Rozvoj vidieka a problematika vidieckeho obyvateľstva.* Nitra: SAPV, 1998. s. 86-91., ISBN 80-8058-076-6.
18. KOSORÍN, F. 1999. Teória a prax verejnej správy. Bratislava: Ekonóm, 231 s, ISBN 80-228-1114-5.
19. KRŠÁKOVÁ, A. 1998. Vidiecka krajina v programe obnovy dediny. In: *Krajina, človek, kultúra.* B. Bystrica, 1998, s. 154-156.
20. LACINA, P. 2000. Vplyv geografických podmienok na demografický vývoj obcí. In: *Medzinárodné vedecké dni 2000: Zborník vedeckých prác z medzinárodných vedeckých dní.* Nitra: SPU, 2000, s. 209-218., ISBN 80-7137-718-X.
21. MACHAJOVÁ, J. et al. 2000. Občan a verejná správa. Bratislava: Nadácia Občan a Demokracia, 328 s, ISBN: 80-968528-0-9.

22. MARIŠOVÁ, E. 2005. Kompetencie samosprávy a zmena financovania samosprávy v Slovenskej republike. In: *K aktuálnym otázkam legislatívy, európskych štúdií, udržateľného rozvoja krajiny, marketingu a výživy ľudí* [elektronický zdroj] : zborník prác z vedeckého seminára, 2005, Nitra: SPU, 2005, s. 36-40, 80-8069-465-6.
23. MARIŠOVÁ, E. – ILKOVÁ, Z. – BELICOVÁ, J. 2002. *Správne právo hmotné a procesné*. Nitra: SPU, 2002, 159 s. ISBN 80-8069-127-4.
24. NIŽŇANSKÝ, V. - PILÁT, J. 2001. Reforma verejnej správy v Slovenskej republike: Management procesu. M.E.S.A 10, Centrum ekonomických a sociálnych analýz. Bratislava, 2001.
25. PAPCUNOVÁ, V. – GECÍKOVÁ, I. 2007. *Návody na cvičenia z regionálnej ekonomiky*. Nitra: SPU, 2007, 73 s., ISBN 978-80-8069-848-5.
26. REPKOVÁ, V. – MALÁRIK, M. 2006. Komparácia systémov financovania územnej samosprávy vybraných krajín EÚ. In: *Regionalistické príspevky 2006* [elektronický zdroj]: vedecká a pedagogická konferencia s medzinárodnou účasťou, Nitra: SPU, 2006, s.118-125, ISBN 80-8069-723-X.
27. SKYBA, R. 2004. Cesta k dezintegrácii vo verejnej správe na Slovensku. In: *Regióny – vidiek – životné prostredie 2004*. [elektronický zdroj]. 2004, [cit.2008-02-19]. Dostupné na internete: <http://www.slpk.sk/eldo/regiony_vidiek_zivprostredie2004/skyba.doc>.
28. SLEZÁČEK, V. 2000. Možnosti obnovy a rozvoje sociokultúrneho života na venkove. In: *Medzinárodné vedecké dni 2000: Zborník vedeckých prác z medzinárodných vedeckých dní*. Nitra: SPU, 2000, s. 160-165., ISBN 80-7137-718-X.
29. STEHLÍKOVÁ, B. - SOJKOVÁ, Z. 2004. Analýza vekovej štruktúry obyvateľstva a polohy obce v Slovenskej republike. In: *Collection of Scientific Papers*, roč. 28, 2004, č. 2, s.153-156., ISSN 1212-5598.
30. SPIŠIAK, P. 2000. Udržateľnosť rurálnych marginálnych mikroregiónov Slovenska (Javorina, Podhorie). In: *Medzinárodné vedecké dni 2000: Zborník vedeckých prác z medzinárodných vedeckých dní*. Nitra: SPU, 2000, s. 185-190., ISBN 80-7137-718-X.
31. SUPUKA, J. et al. 2000. Ekológia urbanizovaného prostredia. Zvolen:

- Technická univerzita. 2000, 223 s., ISBN 80-228-0964-0.
32. TEJ, J. 2002. *Región a správa*. Prešov: FHaPV Prešovská univerzita, 2002, 182 s., ISBN 80-8068-139-2.
 33. TVRDOŇ, J. – HAMALOVÁ, M. – ŽÁRSKA, E. 1995. *Regionálny rozvoj.*, Bratislava: Ekonóm, 1995, 180 s., ISBN 80-225-0671-0.
 34. URBANČÍKOVÁ, N. – HUDEC, O. 2004. Vzdelávanie pracovníkov miestnej a regionálnej verejnej samosprávy v oblasti prípravy a manažovania projektov Európskej únie na podporu rozvoja ľudských zdrojov ako hlavného faktora regionálneho rozvoja. In: *Medzinárodné vedecké dni 2004* [elektronický zdroj] : európska integrácia - výzva pre Slovensko : zborník vedeckých prác, 2004, Nitra: SPU, s. 1264-1269, 80-8069-356-0.
 35. WOŽNIAK, M. – GÓRA, R. 2000. Infrastructure and balanced development of rural areas (on the example of the Beiszcadý area). In: *Medzinárodné vedecké dni 2000: Zborník vedeckých prác z medzinárodných vedeckých dní*. Nitra: SPU, 2000, s. 91-97., ISBN 80-7137-718-X.
 36. zákon č. 369/2001 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení

8. Prílohy

Zdroj: www.mapy.zoznam.sk

Združenie Mikroregión Strážovské vrchy

Rozloha v km2	174,67
Počet obyvateľov	9750
Počet obcí	14
zoznam obcí	okres
Bodiná	Považská Bystrica
Čelkova Lehota	Považská Bystrica
Dolný Lieskov	Považská Bystrica
Domaniža	Považská Bystrica
Ďurďové	Považská Bystrica
Horný Lieskov	Považská Bystrica
Malé Lednice	Považská Bystrica
Plevník - Drienové	Považská Bystrica
Počarová	Považská Bystrica
Podskalie	Považská Bystrica
Prečín	Považská Bystrica
Pružina	Považská Bystrica
Sádočné	Považská Bystrica
Slopná	Považská Bystrica

Zdroj: <http://www.sazp.sk/mikroregiony/>

Obec Domaniža
námestie Domaniža

Budova obecného úradu

Coop jednota a Krčma pod Strážou

Základná škola

Materská škola a lekáreň

Zdravotné stredisko

Pošta

Futbalové ihrisko

Tenisové kurty

Kostol

Dom smútku

Obec Pružina

Budova obecného úradu

Kostol

Základná škola

Lekáreň

Zdravotné stredisko

Potraviný Coop Jednota

